

Programma van

Toetsing en

Afsluiting

Klas 3 en 4T

Jorismavo

**Jorismavo
Nijmegen**

**Cohort 2025 - 2027
Schooljaar 2026 - 2027**

Inhoud

Inleiding	4
Algemeen	5
Algemene aandachtspunten m.b.t. de vakken:	5
Inhalen/herkansen en deadlines van PTA-onderdelen	6
Regels en mededelingen betreffende het Schoolexamen 2026-2027	8
Wat mag/moet je meenemen naar het examenlokaal?	10
Instructies bij calamiteiten in de examenzaal	11
Contactpersonen bij vragen	11
Toelichting bij de tabellen	12
Gebruikte afkortingen:	12
Leeswijzer kolom 'Exameneenheid'	13
Ne: Nederlands ✓	14
SYLLABUS NEDERLANDS GT	15
Examenprogramma Nederlandse taal	15
Du: Duits ✓	18
SYLLABUS MODERNE VREEMDE TALEN VMBO	19
Examenprogramma Duitse taal	19
En: Engels ✓	23
SYLLABUS MODERNE VREEMDE TALEN VMBO	24
Examenprogramma Engelse taal	25
Gs. Geschiedenis ✓	27
SYLLABUS GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING GT VMBO	28
Examenprogramma Geschiedenis en Staatsinrichting	29
Ma: Maatschappijleer ✓	34
Examenprogramma Maatschappijleer	35
Ak: Aardrijkskunde ✓	38
SYLLABUS AARDRIJKSKUNDE VMBO	39
Examenprogramma Aardrijkskunde	39
Bi: Biologie ✓	44
SYLLABUS BIOLOGIE VMBO	45
Examenprogramma Biologie	46
Wi: Wiskunde ✓	50
SYLLABUS WISKUNDE VMBO	51
Examenprogramma Wiskunde	51
Nsk1: Natuur-scheikunde 1 ✓	55
SYLLABUS NATUUR-SCHEIKUNDE 1 VMBO	56

Examenprogramma Natuur-scheikunde 1	57
Ec: Economie ✓	62
SYLLABUS ECONOMIE VMBO	63
Examenprogramma Economie	63
CKV : Culturele en kunstzinnige vorming ✓	66
Examenprogramma Kunstvakken inclusief ckv.....	66
Bha : Handvaardigheid ✓	68
SYLLABUS BEELDENDE VORMING VMBO	69
Examenprogramma Beeldende vorming	71
Lo: Lichamelijke opvoeding	73
Examenprogramma Lichamelijke opvoeding 1	74
LOB: Loopbaan oriëntatie en begeleiding ✓	76
Re: Rekenen	78

Inleiding

Voor je ligt het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) van het cohort 2025-2027, schooljaar 2026-2027.

Dit programma is op de ouderavond van 2 september 2025 aan ouders en leerlingen van (toen) klas 3 toegelicht en op 10 september 2026 aan ouders en leerlingen van de huidige klas 4.

Bij sommige vakken zijn er schoolexamentoetsen in klas 3. De cijfers van deze toetsen neem je als 'modulecijfer' mee naar klas 4.

Het examen in klas 4 bestaat bij de meeste vakken uit een schoolexamen en een centraal examen. Bij een aantal vakken uit het gemeenschappelijke deel van je vakkenpakket sluit je je studie af alleen met een schoolexamen (Bijv.: Maatschappijleer, CKV, rekenen, lichamelijke opvoeding).

In dit boekje vind je per vak terug welke toetsen er in het kader van het schoolexamen worden afgenomen en in welke periode dat is.

Het centraal examen (tijdvak 1) voor onze leerlingen in klas 4 vindt dit schooljaar tussen 14 mei en 1 juni 2027 plaats.

Om je zo volledig mogelijk te informeren vind je op de website van de school ook aanvullende informatie bij het PTA: Bijv. het toetsbeleid van de school en uitleg over het profielwerkstuk. Het examenreglement staat uiteraard in zijn geheel ook ter inzage op de website van de school:

www.jorismavo.nl

Het cohort-PTA bestaat uit een overzicht van de toetsen en opdrachten die meetellen voor het schoolexamen. Alle onderdelen van het examenprogramma, in overeenstemming met de syllabi op examenblad.nl, worden getoetst in het schoolexamen.

Hier horen ook de preambule doelen voor het vmbo-tl bij. Dit zijn de zes algemene onderwijsdoelen die voor alle vakken en profielen gelden: werken aan vakoverstijgende thema's, leren uitvoeren, leren leren, leren communiceren, reflecteren op het leer- en werkproces en reflecteren op de toekomst. Deze doelen vormen de basis voor de inhoud van de examenprogramma's en dragen bij aan jouw brede ontwikkeling.

Bij elk vak is aangegeven hoe het eindcijfer van het schoolexamen tot stand komt. Het cijfer van het schoolexamen is het voortschrijdend gemiddelde van de in het PTA genoemde toetsen per vak.

Je ziet het: een niet geringe taak moet uitgevoerd worden.

Je hoort het: schuif het werk niet voor je uit! Zorg dat je bij blijft en op schema ligt.

Je voelt het: het wordt menens!

Je leraren blijven er om je les te geven, te begeleiden en te helpen maar jijzelf dient het werk te verzetten en vragen te stellen als je vastloopt, extra uitleg of hulp nodig hebt.

We wensen je veel succes dit jaar!!!

Namens het team van de Jorismavo,

Barrie Geurts

Voorzitter examen

Algemeen

Algemene aandachtspunten m.b.t. de vakken:

1. CKV kent alleen een schoolexamen en dient in klas 3 met een waardering 'v' of 'g' te worden afgesloten.
Als je CKV op vmbo-tl niet hebt afgerond, word je als niet geslaagd beschouwd, omdat een voldoende voor CKV, inclusief een kunstdossier, een vereiste is om aan het examen te mogen deelnemen.
2. Lichamelijke opvoeding kent alleen een schoolexamen en dient in leerjaar 4 met een waardering 'v' of 'g' te worden afgesloten.
 - Het vak LO heeft net als de andere vakken een PTA (programma van toetsing en afsluiting). Alle leerlingen dienen daaraan te voldoen. Tijdens de lessen worden deze onderdelen continu gemonitord en beoordeeld.
 - Indien je op dat moment niet meedoet door ongeoorloofde afwezigheid is er sprake van een onregelmatigheid in de afname van het schoolexamen. Bij de derde onregelmatigheid wordt de beoordeling onvoldoende in Magister geplaatst.
Een ongeoorloofde afwezigheid kan ontstaan door:
 - o spijbelen bij lessen LO;
 - o niet mee kunnen doen door het ontbreken van de juiste gymspullen;
 - o een niet kenbaar gemaakte blessure door ouders/specialist;
3. Maatschappijleer wordt met een cijfer afgesloten. Dit vak telt mee in de slaag/zak-regeling. Het vak kent geen centraal schriftelijk examen.

Regelingen voor leerlingen die doubleren:

- Had je een 7 op je eindlijst, dan mag je er voor kiezen om het vak niet meer te volgen. Dit kan leiden tot tussenuren in je lesrooster. Voor jou geldt het eindcijfer (7) van het vorige schooljaar.
 - Was je cijfer lager dan een 7 (dus een 6.4 of lager) moet je het vak opnieuw volgen, zodat je de kans krijgt om een compensatiecijfer te halen met het vak. Hierdoor vergroot je je slagingskans.
4. Het onderdeel 'Loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB)' dient d.m.v. de applicatie 'Catwise/ Portfolio' voldoende te worden afgerond. In het programma 'Intergrip' moet het 'GRIP Digitale doorstroomdossier' volledig ingevuld en verstuurd zijn.
 5. Voor de leerlingen die geen wiskunde in hun pakket hebben is een schoolexamen rekenen verplicht.
Het behaalde cijfer telt niet mee bij de uitslagbepaling. Het cijfer staat op een bijlage bij de cijferlijst. Er is geen minimumcijfer dat je moet behalen. Scholen moeten het cijfer wel melden (In Register Onderwijsdeelnemers).

6. Regelingen m.b.t. ingeleverde werkstukken, boekverslagen en praktische opdrachten voor leerlingen die doubleren:
- Had je voor het desbetreffend onderdeel een 7 als cijfer behaald of, bij onderdelen zonder cijfer een voldoende, dan mag je er voor kiezen om dat onderdeel niet opnieuw te maken. Voor jou wordt het behaalde cijfer (7 of hoger) van het desbetreffende onderdeel uit het vorige schooljaar meegenomen naar het huidige schooljaar. Bij onderdelen die niet met een cijfer beoordeeld worden, geldt deze afspraak bij een beoordeling *voldoende* of *goed*.
 - Was je cijfer lager dan een 7, of onvoldoende, moet je het onderdeel opnieuw maken en inleveren, zodat je de kans krijgt om een hoger cijfer te halen. Hierdoor vergroot je je slagingskans.
7. Het profielwerkstuk is onderdeel van het schoolexamen en moet daarom met 'goed' of 'voldoende' zijn afgerond voor de start van het eerste tijdvak, anders mag je niet deelnemen aan het centraal examen.

Zie voor alle regelingen: Uitvoeringsbesluit WVO 2020

Inhalen/herkansen en deadlines van PTA-onderdelen

1. Inhalen van gemiste (examen)toetsen:
 - Inhalen klas 3: Wanneer je in klas 3 tijdens een toetsmoment geoorloofd afwezig bent, door ziekte of door bijzondere omstandigheden de toets/opdracht niet kan maken, moet het volgende gebeuren:
 - In Magister vult je docent het kopje inhalen in (Inh.). Nadat je weer aanwezig bent, wordt de toets ingepland op de eerstvolgende inhaalmiddag bij een pedagogisch medewerker. Als je dit verzuimt, wordt er een 1 op Magister ingevuld.
 - Ben je door ziekte langer verhinderd volgt er een afstemming in de rapportvergadering. Je maakt na genezing een afspraak met de docent/pedagogisch medewerker om de toets(en) z.s.m. in te halen. Het cijfer wordt dan achteraf ingevuld.
 - Inhalen klas 4: Voor dit leerjaar zijn er centrale inhaalmomenten georganiseerd. Elke maand wordt een 7^e lesuur gepland om de gemiste tussentijdse schoolexamens in te halen. Heb je een PTA-/examenonderdeel gemist moet je je op deze dagen in lesuur 7 melden bij de surveillant.

Data:

 - o 25-09-2026,
 - o 30-10-2026,
 - 16-11-2026 centraal inhaalmoment SE-1week (incl. LO),
 - o 11-12-2026,
 - o 15-01-2027
 - 25-1-2027 centraal inhaalmoment SE-2week (incl. LO) & PWS,
 - o 26-02-2027
 - o 19-03-2027
 - 09-4-2027 centraal inhaalmoment SE-3week (incl. LO),

Voor deze inhaalmomenten zijn de algemene examenregels van toepassing.

2. Herkansingen:

- Herkansingen klas 4: Enkel SE's die 4x of zwaarder meetellen mogen worden herkanst. Je mag maximaal 1 SE's per periode herkansen. Er is ook een extra herkansing mogelijk voor maatschappijleer na periode 3. (Zie verder examenreglement.)
- Herkansingsmoment 1 is op 26 november 2026; herkansingsmoment 2 is op 5 februari 2027 en herkansingsmoment 3 is op 12 april 2027.
- Herkansingen klas 3: Je mag maximaal twee (leer)toetsen per herkansingsmoment herkansen. (Dus max. $2 \times 2 = 4$ per jaar, geen praktische opdrachten en/of vaardigheidstoetsen.). De toetsen hebben een telling van 2 of 3. Herkansingsmoment 1 is op 5 februari 2027 en herkansingsmoment 2 is op 28 juni 2026.
- Bij een herkanste toets telt het hoogste cijfer mee.

Voor regelgeving m.b.t. herkansen en inhalen in klas 4 wordt verwezen naar het examenreglement dat ook op de schoolsite van de Jorismavo te vinden is:

<https://www.jorismavo.nl/algemeen/regelingen/examenreglement>

3. Dossierachterstand en overschrijden deadlines

- Bij een dossierachterstand of het overschrijden van een deadline noteert de docent voor het betreffende onderdeel het cijfer 1 of onvoldoende. Dit is niet van toepassing als je ziek was.
- Jij dient zelf afspraken te maken met de docent over een eventuele nieuwe deadline of het op orde brengen van het dossier. Als je de nieuwe deadline niet haalt of de nieuwe dossierafspraken niet nakomt, blijft het cijfer 1/de onvoldoende staan en is er geen mogelijkheid meer dit onderdeel te herkansen.
- Bij dossierachterstand of het overschrijden van deadlines kan de teamleider je op elk moment oproepen deze buiten de reguliere lestijden op school weg te werken. De teamleider kan je de toegang tot de lessen ontfeggen tot het dossier of werk in orde is. Dit doen we niet zomaar: Wanneer je jouw dossier niet in orde hebt, kan daardoor je overgang of examen in gevaar komen.

Regels en mededelingen betreffende het Schoolexamen 2026-2027

Volgens artikel 17 van het examenreglement ontvangen leerlingen voor aanvang van het centraal examen nadere aanwijzingen over de gang van zaken tijdens het centraal examen. Leerlingen die deelnemen aan het centraal examen worden dan ook geacht bekend te zijn met de onderstaande punten en ernaar te handelen.

1. Alle schoolexamens (SE's) worden tussentijds of in een toetsweek afgenomen. In de bovenbouw vinden in leerjaar 3 twee (lesvrije) toetsweken plaats en in leerjaar 4 drie (lesvrije) schoolexamenweken.
2. Alle schoolexamens worden met tijdstip van afname en leerstofinhoud minstens één week van tevoren bekendgemaakt in het rooster op de website van de school.
3. Met uitzondering van schoolexamen 2, vinden alle schoolexamens, spreek-gespreksvaardigheidstoetsen en eventueel de kijk-en luistertoetsen van de taalvakken plaats in een schoollokaal.

Proefwerkweektoets 2 uit leerjaar 3 en schoolexamen 2 worden afgenomen in de gymzaal.

4. Afwezigheid bij examen(toetsen):
 - Als je door ziekte of overmacht niet in staat bent aan een onderdeel van de toetsweek, of een ander examenonderdeel buiten de toetsweek, deel te nemen stellen jouw ouders of verzorgers de school op die dag tussen 8.00 en 8.30 uur in kennis van de ziekte.
 - Als deze mededeling mondeling geschiedt, moet ze schriftelijk bevestigd worden. (Zie examenreglement art.11/4.)
 - Afspraken met arts, tandarts, orthodontist et cetera zijn géén geldige reden om afwezig te zijn bij een schoolexamen. Dergelijke afspraken moeten dus buiten toetsmomenten om gepland worden.
5. Jij bent er verantwoordelijk voor dat je ruim op tijd voor aanvang van een onderdeel van het (tussentijdse)schoolexamen aanwezig bent.
 - Bij onverhoopt te-laat-komen voor een toets geldt dat je nog aan de toets kunt beginnen als je binnen 30 minuten na aanvang aanwezig bent.
 - De eindtijd van de betreffende toets wordt niet verschoven en je bent de tijd die je te laat kwam ook echt kwijt. (Artikel 11, examenreglement).
 - Zorg dus dat je 10 minuten vóór de aanvang van het examen op school bent, zodat je tijd hebt om goed klaar te staan voor het examen. (Ga naar het toilet en zoek de locatie op waar je het examen moet afleggen.)
 - Als je meer dan een half uur te laat bent, om wat voor reden dan ook, word je niet meer tot de betreffende examenzitting toegelaten.
6. Na het openen van de envelop met examenopgaven moet er volkomen rust heersen in het examenlokaal. De surveillanten/docenten mogen geen enkele mededeling of inlichting over het werk verstrekken aan de kandidaten. Als je de rust verbreekt moet je het lokaal verlaten en is jouw toets ongeldig verklaart. Om de (vervangende) toets alsnog te mogen maken moet je een herkansing inzetten. Doe je dat niet dan is jouw toetscijfer een 1.

7. Je mag het toetslokaal niet verlaten gedurende de eerste helft van de toets (Bij een toets van 120 min -het eerste uur. Bij een toets van 90 min. de eerste 45 min. Bij een toets van 60 min. de eerste 30 min.) Daarna mag je het lokaal verlaten zodra de toezichthoudende docent daarvoor toestemming geeft.
8. Al het examenwerk wordt gemaakt op papier dat door de school gewaarmerkt is en tijdens het examen verstrekt wordt.
 - De school verstrekt eveneens gewaarmerkt kladpapier. Het is je verboden zelf papier mee te nemen naar het examenlokaal.
 - Heb je nieuw/nog meer kladpapier nodig dan moet je het zelf aangeven bij de surveillant.
 - Op ieder vel dat je gebruikt moet je op de daarvoor aangegeven plaatsen je naam, je examennummer, het vak, de datum en de naam van je docent vermelden.
 - Het examenwerk mag niet met potlood gemaakt worden (behalve tekeningen en grafieken).
 - Het gebruik van correctievlloeistoffen en/of vergelijkbare middelen is niet toegestaan.
9. Aan het einde van elke examenzitting:
 - Als je klaar bent met je werk blijf je zitten op je plaats en steekt je een vinger op om aan te geven dat de surveillant/docent langs kan komen.
 - Controleer of je alle opgaven gemaakt hebt en alle antwoordbladen goed hebt ingevuld.
 - Zorg dat je al het werk, met de eventuele bijlagen, dat gecorrigeerd moet worden, inlevert. Lever je kladwerk in dan moet je het goed aangeven welke de kladversie is. Dit is de verantwoording van jou als examenkandidaat.
 - De docent zal dan eerst je naam en examennummer controleren. Verlaat de zaal pas nadat je jezelf ervan overtuigd hebt dat de surveillant/docent het werk in ontvangst heeft genomen en je daarvoor toestemming hebt gekregen.
 - Gedurende het examen mogen de opgaven/ kladversies niet buiten de examenlokalen gebracht.
10. Indien je je bij het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt, kan de voorzitter of secretaris je de (verdere) deelneming aan het schoolexamen ontzeggen, dan wel minder vergaande maatregelen nemen. Dit kan betekenen dat het schoolexamen moet worden herkanst op een van de vastgestelde herkansingsdagen.

Wat mag/moet je meenemen naar het examenlokaal?

1. In géén geval mogen de volgende zaken mee naar het examenlokaal:
 - jassen, tassen, boeken, etuis, papier,
 - horloges/ smartwatches en/of mobiele telefoon/ of hiermee vergelijkbare elektronische apparatuur.
 - mogelijke andere beeld- en geluid dragersBij overtreding hiervan wordt de betreffende toets aangemerkt als 'fraude' en de daarbij behorende sanctie opgelegd.
2. Wel mag je/moet je de volgende zaken meenemen:
 - schrijfmateriaal, tekenpotlood, vlakgum, kleurpotloden,
 - Nogmaals wijzen we je er uitdrukkelijk op dat het gemaakte werk met pen geschreven moet zijn (dus niet met potlood) en dat het gebruik van typ-ex e.d. niet is toegestaan.
 - liniaal met millimeterverdeling en geodriehoek
 - passer (met potloodstiftje)
 - een elektronisch rekenapparaat zonder etui. Het is echter niet toegestaan gebruik te maken van rekenapparaten die:
 - o op het lichtnet moeten worden aangesloten
 - o tijdens het examen opgeladen moeten worden (zorg dus voor volle batterijen)
 - o geluidsoverlast bezorgen
 - o zijn voorzien van schrijffrollen, alarminstallaties, zend- en/of ontvangst-inrichtingen
 - o groter zijn dan het zogenaamde zakformaat (circa 15 cm bij 9 cm).
3. Op je tafel mogen alleen de materialen aanwezig zijn die je voor het maken van het examen/de toets nodig hebt. (Bijv. schrijfgerei, rekenmachine zonder hoes etc.).
4. Zorg ervoor dat je een (opgeladen) laptop, oplader en oortjes bij je hebt voor de kijk-en luistertoets. Dit examen maak je digitaal, op je eigen laptop. Heb je geen laptop, oortjes, etc. bij je en kun je daardoor het examen niet afleggen dan moet je een herkansing bij het desbetreffende vak inzetten.
5. Woordenboeken, tabellenboeken en speciale voorzieningen worden door de school verstrekt.
6. Er mag geen eten het toetslokaal in. Wel is een klein drinkflesje met water/frisdrank toegestaan. Tassen worden niet toegestaan in de gymzaal. Als de toets wordt afgenomen in een lokaal, dan moeten de toetsen vooraan in het lokaal worden geplaatst.

Instructies bij calamiteiten in de examenzaal

Bij een calamiteit (zoals een brandalarm of andere noodsituatie) blijven de kandidaten op hun plaats en volgen zij strikt de instructies van de surveillanten. Het is niet toegestaan de examenzaal op eigen initiatief te verlaten. Het zonder toestemming verlaten van de examenzaal kan leiden tot ongeldigverklaring van het examen.

1. Een kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de voorzitter of secretaris of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten.
2. Tijdens de examens is naar het toilet gaan niet zomaar toegestaan. Mocht er een (kortstondige) medische reden zijn voor (frequenter) toiletgebruik, dan moet de examencommissie hier van tevoren over worden ingelicht, zodat zij dit kunnen aangeven bij de betreffende surveillant(en). Zit je echt in nood dan gaat een surveillant met je mee tot de toiletdeur.

Contactpersonen bij vragen

Raadpleeg medewerkers van de examencommissie (mw. van den Berg examensecretaris of dhr. De Jongh onderwijscoördinator) als

- je een mogelijk probleem voorziet;
- er iets onverwachts vlak vóór aanvang van een toets gebeurt;
- er tijdens een toets iets onverwachts gebeurt (meld dit dan z.s.m. na afloop van de toets en in ieder geval binnen één dag).

Voor vakspecifieke vragen kun je terecht bij de vakdocent. Voor overige vragen kun je je wenden tot de examensecretaris of de voorzitter van het examen of de directeur. Bij afwezigheid van de directeur is de teamleider de vervangende functionaris.

Voor de regels m.b.t. te laat komen, verhindering en onvolkomenheden tijdens het schoolexamen verwijzen wij naar Artikel 11 van het Examenreglement.

Voor de regels m.b.t. tot vorm en beheer van het examendossier verwijzen we naar Artikel 10 van het Examenreglement.

Toelichting bij de tabellen

Periode indeling klas 4

Periode 1	19-08-2026 - 16-11-2026
Periode 2	16-11-2026 - 25-01-2027
Periode 3	25-01-2027 - 23-04-2027

Periode indeling klas 3

Periode 1 voor klas 1 t/m 3: 19-08-2026 - 25-01-2027

Periode 2 voor klas 1 t/m 3: 25-01-2027 - 16-07-2027

Gebruikte afkortingen:

Toetsvormen

SE	Schoolexamen
TSE	Tussentijdse schoolexamen
PW	Proefwerk
PWW	Proefwerkweektoets
MO	Mondelinge overhoring
VT	Vaardigheidstoets
BV	Boekverslag
P	Portfolio opdracht
PO	Praktische opdracht (docenten geven vooraf nader aan wat van de leerling verwacht wordt).

Gewicht SE:

Het gewicht geeft aan hoe vaak de toets meetelt voor het schoolexamencijfer.

Leeswijzer kolom 'Exameneenheid'

In de kolom 'Exameneenheid' staat, waar van toepassing, aangegeven op welk onderdeel van het officiële examenprogramma een toets of opdracht betrekking heeft. Deze codes verwijzen naar de landelijke examenprogramma's voor vmbo gl/tl.

De actuele examenprogramma's per vak en de volledige preambule zijn te vinden op Examenblad.nl.

Naast de vakspecifieke exameneenheden dragen alle vakken in het vmbo bij aan zes algemene onderwijsdoelen:

1. **Werken aan vakoverstijgende thema's**
Leerlingen oriënteren zich op zichzelf, anderen en de samenleving.
2. **Leren uitvoeren**
Leerlingen ontwikkelen praktische, schoolse en digitale vaardigheden.
3. **Leren leren**
Leerlingen leren informatie verwerken en strategieën gebruiken om kennis en vaardigheden op te bouwen.
4. **Leren communiceren**
Leerlingen ontwikkelen sociale en communicatieve vaardigheden, zoals samenwerken, overleggen en presenteren.
5. **Leren reflecteren op het leer- en werkproces**
Leerlingen leren hun eigen planning, aanpak en voortgang bekijken en bijsturen.
6. **Leren reflecteren op de toekomst**
Leerlingen onderzoeken hun interesses, mogelijkheden en keuzes voor vervolgopleiding en beroep.

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026					Nederlands		
Nieuw Nederlands vmbo-t klas 3, 6 ^e editie											
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar			
						S E	Over gang				
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.											
PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2026-2027					Nederlands		
Nieuw Nederlands 7 ^e editie											
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsv orm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar			
						SE	Over gang				
1		NE/K/7 NE/V/2 NE/V/3	TSE 1: Zakelijk schrijven, sollicitatiebrief	VT	50	2		Nee			
	X	NE/K/4	SE-1: Kijk- en luistervaardigheid Audio- en beeldfragmenten begrijpen.	VT	50	4		Ja			
		NE/K/5 NE/V/1	Presentatie profielwerkstuk	VT	20	2		Nee			
2		NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	TSE 2: Taalverzorging. - Hoofdletters en leestekens - Bijvoeglijke naamwoorden - Meervouden - Verkleinwoorden - Afkortingen - Aan elkaar of los? - Tussenletters - Koppelteken en trema - Leenwoorden - Met of zonder -n? - Werkwoordspelling	PW	50	2		Nee			
	X	NE/K/5 NE/K/8	SE-2: Spreek- en gespreksvaardigheid: Literaire mindmap en nieuwsartikelen	MO	20	4		Ja			
3		NE/K/1 NE/K/2 NE/K/3	TSE 3: Schrijven en taalverzorging: - Een artikel schrijven	PW	50	2		Nee			

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Nederlands				
Schooljaar 2026-2027				PW	60	4		Ja
	X	NE/K/6	SE-3: Leesvaardigheidstoets Proefwerk hoofdstuk 1 t/m 4. Onderdeel lezen. - Informatieve teksten - Betogende en actieve teksten - Instructieve teksten - Woordraadstrategieën - Tekstverbanden en signaalwoorden - Tekstdoelen en tekstsoorten					

SYLLABUS NEDERLANDS GT

VERDELING EXAMINERING CE/SE

Verdeling van de examenstof Nederlandse taal GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		GT	CE	moet	mag op
NE/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X		GT	
NE/K/2	Basisvaardigheden	X		GT	
NE/K/3	Leervaardigheden voor het vak Nederlands	X	GT	GT	
NE/K/4	Luister- en kijkvaardigheid	X		GT	
NE/K/5	Spreek- en gespreksvaardigheid	X		GT	
NE/K/6	Leesvaardigheid	X	GT		GT
NE/K/7	Schrijfvaardigheid	X	GT		GT
NE/K/8	Fictie	X		GT	
NE/V/1	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	X		GT	
NE/V/2	Schrijven op basis van documentatie	X		GT	
NE/V/3	Vaardigheden in samenhang	X		GT	

Examenprogramma Nederlandse taal

Bij de uitvoering van het examenprogramma worden de referentieniveaus Nederlandse taal in acht genomen, bedoeld in artikel 2, onderdeel e en onderdeel f, van het Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen.

		BB	KB	GL/TL
NE/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van Nederlands in de maatschappij.	X	X	X
NE/K/2	Basisvaardigheden			

	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, en informatie verwerven, verwerken en presenteren.	X	X	X
NE/K/3	Leervaardigheden in het vak Nederlands	CE	CE	CE
	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis.	X	X	X
NE/K/4	Luister- en kijkvaardigheid¹	CE	CE	CE
	De kandidaat kan: luisteren kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven een oordeel geven over een programma en dit toelichten een instructie uitvoeren.	X		
	De kandidaat kan: luister- en kijkstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het doel van de makers van een programma aangeven de belangrijkste elementen van een programma weergeven een oordeel geven over een programma en dit toelichten een instructie uitvoeren de waarde en betrouwbaarheid aangeven van de informatie die door de massamedia verspreid wordt.		X	X
NE/K/5	Spreek- en gespreksvaardigheid			
	De kandidaat kan: relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie strategieën hanteren ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie compenserende strategieën kiezen en hanteren het spreek-/luisterdoel in de situatie tot uitdrukking brengen het spreek-/luisterdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek het spreekdoel van anderen herkennen en de reacties van anderen inschatten in spreek- en gesprekssituaties taalvarianten herkennen en daar adequaat op inspelen.	X	X	X
NE/K/6	Leesvaardigheid	CE	CE	CE
	De kandidaat kan: leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen het schrijfdoel van de auteur aangeven een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten.	X		

	De kandidaat kan: leesstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen het schrijfdoel van de auteur aangeven en de talige middelen die hij hanteert om dit doel te bereiken een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten.		X	X
NE/K/7	Schrijfvaardigheid	CE	CE	CE
	De kandidaat kan: relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven schrijfstrategieën hanteren compenserende strategieën kiezen en hanteren het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar.	X	X	X
NE/K/8	Fictie			
	De kandidaat kan: verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.	X		
	De kandidaat kan: verschillende soorten fictiewerken herkennen de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen relevante achtergrondinformatie verzamelen en selecteren een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk.		X	X
NE/V/1	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X
NE/V/2	Schrijven op basis van documentatie			
	De kandidaat kan een doel- en publiekgerichte tekst schrijven: overeenkomstig de voor de tekstsoort geldende conventies onder gebruikmaking van documentatie.			X
NE/V/3	Vaardigheden in samenhang			
	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

VOETNOOT EXAMENPROGRAMMA

1 Het CvE kan bepalen dat het centraal examen geen betrekking heeft op NE/K/4; dit kan per leerweg verschillen

Du: Duits ✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Duits				
Schooljaar 2025-2026								
Fantastisch 2 Arbeitsbuch und Kursbuch (T)H/V– A2								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.								

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Duits				
Schooljaar 2026-2027								
Examenmateriaal Jorismavo – ERK A2 (-B1)								
Periode	PWW	Examen - eenheid	Toetsinhoud	Toetsvor m	Toets- duur min.	Gewicht	Herkans- baar	
						SE	Over gan g	
1		MVT/K/1 MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/V/4 MVT/V/5	TSE1: Examenwoordenschat: toepassing geleerde woorden en zinnen m.b.t schrijfvaardigheid. (briefidioom, vaste uitdrukkingen)	PW	100	2		Nee
	X	MVT/K/3 MVT/K/7 MVT/V/3 MVT/V/5	SE-1: Schrijfvaardigheidstoets: Verschillende schrijfproducten produceren.	VT	120	4		Ja
2		MVT/K/2 MVT/V/1 MVT/V/3	TSE 2: Examenwoordenschat: toepassing geleerde woorden en zinnen m.b.t. kijk- en luistervaardigheid. (signaalwoorden)	PW	50	2		Nee
		MVT/K/1 MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/V/1 MVT/V/4	Boekverwerking: Kennismaking met Duitstalige literatuur.	VT	75	2		Nee
	X	MVT/K/5 MVT/V/3 MVT/V/5	SE-2: Kijk- en luistervaardigheidstoets: Audio-en beeldfragmenten begrijpen.	VT	60	4		Ja
3		MVT/K/1 MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/V/5	TSE 3: Examenwoordenschat: toepassing geleerde woorden en zinnen m.b.t. spreek- gespreksvaardigheid en leesvaardigheid. (Compensatiestrategieën, handige uitdrukkingen)	PW	100	2		Nee

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Duits				
	X	MVT/K/2 MVT/K/6 MVT/V/1	SE-3: Spreek- gespreksvaardigheidstoets: Onderdelen: uitspraak; spreekvaardigheid: jezelf presenteren; gespreksvaardigheid; literatuur.	VT	30/ lln.	4		Ja

SYLLABUS MODERNE VREEMDE TALEN VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof Engels, Duits, Frans, Spaans, Turks en Arabisch over het **papieren** centraal examen en schoolexamen.

Examineenheden		B	KB	GL/TL	CE	moet op SE	mag op SE
MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/2	Basisvaardigheden	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/3	Leervaardigheden in de moderne vreemde talen	X	X	X	B, K, GT	B, K, GT	
MVT/K/4	Leesvaardigheid	X	X	X	B, K, GT		B, KB, GT
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/6	Gespreksvaardigheid	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid ¹	X	X	X		B, K, GT	
MVT/V/1	Leesvaardigheid			X		GT²	
MVT/V/1	Leesvaardigheid			X	GT²		GT⁴
MVT/V/3	Kennis van land en samenleving			X	GT³		GT
MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			X		GT	
MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang			X	GT		GT

Examenprogramma Duitse taal

		BB	KB	GL/TL
MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van de Moderne Vreemde Talen in de maatschappij.	X	X	X

VOETNOOT SYLLABUS ¹ Dit geldt niet voor Arabisch, daarvoor geldt dat MVT/K/7 schrijfvaardigheid niet tot het examenprogramma behoort. ² Dit geldt voor Frans, Duits, Spaans, Turks en Arabisch GT

² Dit geldt voor Engels GT ⁴ Dit geldt voor Engels GT

³ De centrale examens Arabisch, Duits, Engels, Frans, Spaans en Turks hebben ook impliciet betrekking op het verrijksdeel Kennis van land en samenleving

		BB	KB	GL/TL
MVT/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren.	X	X	X
MVT/K/3	Leervaardigheden in de Moderne Vreemde Talen	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: – het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen de bevordering van het eigen taalleerproces – het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. – kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen	X	X	X
MVT/K/4	Leesvaardigheid	CE	CE	CE
4.	De kandidaat kan: – aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte – de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven – de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven – gegevens uit één of meer teksten met elkaar vergelijken en daaruit conclusies trekken – verbanden tussen delen van een tekst aangeven.	X	X	X
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid ⁴	CE	CE	CE
5.	De kandidaat kan: – aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte – de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven – de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven – anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek.	X	X	X
MVT/K/6	Gespreksvaardigheid			

VOETNOOT EXAMENPROGRAMMA

⁴ De Cevo kan bepalen dat het centraal examen geen betrekking heeft op MVT/K/5; deze bepaling kan per leerweg verschillen.

		BB	KB	GL/TL
6.	De kandidaat kan: – adequaat reageren in veel voorkomende sociale contacten, zoals begroeten informatie geven en vragen – naar een mening/oordeel vragen en een mening/oordeel geven – uitdrukking geven aan en vragen naar (persoonlijke) gevoelens – een persoon, object of gebeurtenis, ook uit het verleden en in de toekomst, beschrijven.	X	X	X
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid ⁵	CE	CE	CE
7.	De kandidaat kan: – (persoonlijke) gegevens verstrekken – een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen	X	X	X
7.	– een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.			
MVT/V/1	Leesvaardigheid			
8.	De kandidaat kan: – het gebruik van speciale stijlmiddelen herkennen – conclusies trekken met betrekking tot het schrijfdoel, de opvattingen, de gevoelens van de auteur en tot het beoogde publiek.			X
MVT/V/2	Schrijfvaardigheid	nvt	nvt	nvt
9.				
MVT/V/3	Kennis van land en samenleving			CE
10.	De kandidaat kan kennis van land en samenleving rond bepaalde onderwerpen toepassen bij het herkennen en interpreteren van cultuuruitingen die specifiek zijn voor het taalgebied of daarmee in directe relatie staan.			X
MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
11.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X

VOETNOOT EXAMENPROGRAMMA

⁵ De Cevo kan bepalen dat het centraal examen geen betrekking heeft op MVT/K/7; deze bepaling kan per leerweg verschillen.

		BB	KB	GL/TL
MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang			CE
12.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026	Engels			
All Right 2nd edition								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						S E	Over gang	
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.								

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2026-2027		Engels			
All right 2nd edition									
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar	
						SE	Over- gang		
1		MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/V/3 MVT/V/5	TSE 1: Proefwerk Unit “Speaking” • Grammar • Expressions • Words • Examwords en leesvaardigheid	PW	50	2		Nee	
	X	MVT/K/1 MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/6 MVT/V/3 MVT/V/4 MVT/V/5	SE-1: Spreek- gespreks- vaardigheid: Londenreis en toekomstplannen	VT - MO	20/ lln.	4		Ja	
2		MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/V/3 MVT/V/5	TSE 2: Proefwerk Unit “Writing” • Grammar • Expressions • Words • Examwords en leesvaardigheid	PW	50	2		Nee	
	X	MVT/K/1 MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/7 MVT/V/2 MVT/V/3 MVT/V/5	SE-2: Schrijfvaardigheid: Schrijfproducten maken - formele of informele brief	VT	90	4		Ja	
3		MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/4 MVT/V/3 MVT/V/5	TSE 3: Proefwerk Unit “Listening” • Grammar • Expressions • Words • Examwords en leesvaardigheid	PW	50	2		Nee	

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Engels				
Schooljaar 2026-2027				VT	60	4		Ja
	X	MVT/K/1 MVT/K/2 MVT/K/3 MVT/K/5 MVT/V/1 MVT/V/3 MVT/V/4 MVT/V/5	SE-3: Kijk- en luistervaardigheidstoets: Audio- en beeldfragmenten begrijpen					

SYLLABUS MODERNE VREEMDE TALEN VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof Engels, Duits, Frans, Spaans, Turks en Arabisch over het **papieren** centraal examen en schoolexamen.

Examineenheden		B	KB	GL/TL	CE	moet op SE	mag op SE
MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/2	Basisvaardigheden	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/3	Leervaardigheden in de moderne vreemde talen	X	X	X	B, K, GT	B, K, GT	
MVT/K/4	Leesvaardigheid	X	X	X	B, K, GT		B, KB, GT
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/6	Gespreksvaardigheid	X	X	X		B, K, GT	
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid ⁶	X	X	X		B, K, GT	
MVT/V/1	Leesvaardigheid			X		GT²	
MVT/V/1	Leesvaardigheid			X	GT⁷		GT⁴
MVT/V/3	Kennis van land en samenleving			X	GT⁸		GT
MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			X		GT	
MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang			X	GT		GT

VOETNOOT SYLLABUS⁶ Dit geldt niet voor Arabisch, daarvoor geldt dat MVT/K/7 schrijfvaardigheid niet tot het examenprogramma behoort. ² Dit geldt voor Frans, Duits, Spaans, Turks en Arabisch GT

⁷ Dit geldt voor Engels GT

⁴ Dit geldt voor Engels GT

⁸ De centrale examens Arabisch, Duits, Engels, Frans, Spaans en Turks hebben ook impliciet betrekking op het verrijksdeel Kennis van land en samenleving

Examenprogramma Engelse taal

		BB	KB	GL/TL
MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van de Moderne Vreemde Talen in de maatschappij.	X	X	X
MVT/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven, verwerken en presenteren.	X	X	X
MVT/K/3	Leervaardigheden in de Moderne Vreemde Talen	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: het bereiken van - verschillende lees-, schrijf-, luister- en kijk-, en spreek-en gespreksdoelen - de bevordering van het eigen taalleerproces - het compenseren van eigen tekortschietende taalkennis of communicatieve kennis. - kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen.	X	X	X
MVT/K/4	Leesvaardigheid	CE	CE	CE
4.	De kandidaat kan: aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven gegevens uit één of meer teksten met elkaar vergelijken en daaruit conclusies trekken verbanden tussen delen van een tekst aangeven.	X	X	X
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid¹	CE	CE	CE
5.	De kandidaat kan: - aangeven welke relevante informatie een tekst bevat, gegeven een bepaalde informatiebehoefte - de hoofdgedachte van een tekst(gedeelte) aangeven - de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven - anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van een gesprek.	X	X	X

MVT/K/6	Gespreksvaardigheid			
6.	De kandidaat kan: adequaat reageren in veel – voorkomende sociale contacten, zoals begroeten – informatie geven en vragen – naar een mening/oordeel vragen en een mening/oordeel geven – uitdrukking geven aan en vragen naar (persoonlijke) gevoelens een persoon, object of gebeurtenis, ook uit het verleden en in de toekomst, beschrijven.	X	X	X
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid²	CE	CE	CE
7.	De kandidaat kan: – (persoonlijke) gegevens verstrekken een kort bedankje, groet of goede wensen schriftelijk overbrengen – een briefje schrijven om informatie te vragen of te geven, om verzoeken of voorstellen te doen of daarop te reageren, om gevoelens te uiten en ernaar te vragen op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken.	X	X	X
MVT/V/1	Leesvaardigheid			CE
8.	De kandidaat kan: – het gebruik van speciale stijlmiddelen herkennen – conclusies trekken met betrekking tot het schrijfdoel, de opvattingen, de gevoelens van de auteur en tot het beoogde publiek.			X
MVT/V/3	Kennis van land en samenleving			CE
9.	De kandidaat kan kennis van land en samenleving rond bepaalde onderwerpen toepassen bij het herkennen en interpreteren van cultuuruitingen die specifiek zijn voor het taalgebied of daarmee in directe relatie staan.			X
MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
10.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X
MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang			CE
11.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

VOETNOOT EXAMENPROGRAMMA

1 Het CvTE kan bepalen dat het centraal examen geen betrekking heeft op MVT/K/5; deze bepaling kan per leerweg verschillen.

2 Het CvTE kan bepalen dat het centraal examen geen betrekking heeft op MVT/K/7; deze bepaling kan per leerweg verschillen.

Gs. Geschiedenis ✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027			
---	--	--	--

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027			
---	--	--	--

2		GS/K1 GS/K2 GS/K3 GS/K/10 GS/V/7 GS/V/8	TSE 2 Historisch Overzicht -H. 2 De Eerste Wereldoorlog 1914-1918 -Hoofdstuk 3: het Interbellum	PW	50	2		Nee
	X	GS/K1 GS/K2 GS/K3 GS/K/10 GS/V/7 GS/V/8	SE-2 Historisch Overzicht - Hoofdstuk 4: de Tweede Wereldoorlog en dekolonisatie - H. 5 De koude oorlog en Nederland na 1945	PWW	120	4		Ja
3		GS/K1 GS/K2 GS/K3 GS/K/10 GS/V/7 GS/V/8	TSE 3 Begrippentoets - H.1 Staatsinrichting H. 2-6 Historisch Overzicht	PW	50	2		Nee
	X	GS/K1 GS/K2 GS/K3 GS/K/5 GS/K/7 GS/K/8 GS/K/10 GS/V/8 GS/V/9	SE-3 Bronnentoets - H.1 Staatsinrichting - H. 2-5 Historisch Overzicht	PWW	120	4		Ja

***Geschiedenis en Staatsinrichting vmbo. Syllabus Centraal Examen 2027. Versie 2.** College van Toetsen en Examens (Utrecht 2025).

***Examenprogramma geschiedenis en staatsinrichting vmbo vanaf CE 2018** (z.j./ z.pl.).

****B=Burgerschapsvorming**

SYLLABUS GESCHIEDENIS EN STAATSINRICHTING GT VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof geschiedenis en staatsinrichting GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		CE	moet op CE	mag op CE
GS/K/1	Oriëntatie op leren en werken		GT	
GS/K/2	Basisvaardigheden		GT	
GS/K/3	Leervaardigheden in het vak geschiedenis en staatsinrichting	GT	GT	
GS/K/4	De koloniale relatie Indonesië - Nederland		(GT*)	(GT*)
GS/K/5	Staatsinrichting van Nederland	GT		GT
GS/K/6	De industriële samenleving in Nederland		(GT*)	(GT*)
GS/K/7	Sociale zekerheid en verzorgingsstaat in Nederland		(GT*)	(GT*)
GS/K/8	Cultureel - mentale ontwikkelingen in Nederland na 1945		(GT*)	(GT*)
GS/K/9	De Koude Oorlog		(GT*)	(GT*)
GS/K/10	Historisch overzicht vanaf 1900	GT		GT
GS/K/11	Het conflict tussen Israël en de Arabische wereld		(GT*)	(GT*)
GS/V/1	Het Indonesisch - Nederlands conflict 1945 - 1949			GT

GS/V/2	Nederland en Europa			GT
GS/V/3	De verhouding mens - milieu			GT
GS/V/4	Ontwikkeling van de gezondheidszorg in Nederland			GT
GS/V/5	Verzuiling en ontzuiling in Nederland			GT
GS/V/6	Nederland en de Verenigde Staten na de Tweede Wereldoorlog			GT
GS/V/7	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		GT	
GS/V/8	Vaardigheden in samenhang	GT		GT
GS/V/9	Verrijksdeel bij historisch overzicht vanaf 1900	GT		GT

* NB1: Het schoolexamen bestaat tenminste uit **3** kerndelen naar keuze van de school

Examenprogramma Geschiedenis en Staatsinrichting

		BB	KB	GL/TL
GS/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van geschiedenis en staatsinrichting in de maatschappij.	X	X	X
GS/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
GS/K/3	Leervaardigheden in het vak geschiedenis en staatsinrichting	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: □ de ontwikkeling van het eigen leervermogen □ het vermogen om met voor geschiedenis en staatsinrichting geëigende vaktaal en methodieken te communiceren en onderzoek te doen.	X	X	X
GS/K/4	De koloniale relatie Indonesië - Nederland			
4.	De kandidaat kan herkennen en benoemen op welke wijze de koloniale relatie tussen Indonesië en Nederland zich in de loop der tijd ontwikkeld heeft en bijgedragen heeft aan de dekolonisatie/onafhankelijkheid van Indonesië.	X ¹		
5.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven op welke wijze de koloniale relatie tussen Indonesië en Nederland zich in de loop der tijd ontwikkeld heeft en bijgedragen heeft aan de dekolonisatie/onafhankelijkheid van Indonesië.		X ²	X ²

GS/K/5	Staatsinrichting van Nederland	CE	CE	CE
6.	De kandidaat kan herkennen en benoemen hoe de Nederlandse rechtsstaat/staatsinrichting zich vanaf 1848 tot nu ontwikkeld heeft en deze ontwikkelingen in verband brengen met belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse geschiedenis vanaf 1848.	X		
7.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven hoe de Nederlandse rechtsstaat/staatsinrichting zich vanaf 1848 tot nu ontwikkeld heeft en deze ontwikkelingen in verband brengen met belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen in de Nederlandse geschiedenis vanaf 1848.		X	X
GS/K/6	De industriële samenleving in Nederland			
8.	De kandidaat kan herkennen en benoemen hoe het proces van industrialisatie de Nederlandse samenleving ingrijpend veranderd heeft vanaf de tweede helft van de 19 ^e eeuw.	X ¹		
9.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven hoe het proces van industrialisatie de Nederlandse samenleving ingrijpend veranderd heeft vanaf de tweede helft van de 19 ^e eeuw.		X ²	X ²
GS/K/7	Sociale zekerheid en verzorgingsstaat in Nederland			
10.	De kandidaat kan herkennen en benoemen welke ontwikkelingen zich op het terrein van de sociale zekerheid vanaf de tweede helft van de 19 ^e eeuw hebben voorgedaan die geleid hebben tot de huidige, herziene verzorgingsstaat.	X ¹		
11.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven welke ontwikkelingen zich op het terrein van de sociale zekerheid vanaf de tweede helft van de 19 ^e eeuw hebben voorgedaan die geleid hebben tot de huidige, herziene verzorgingsstaat.		X ²	X ²
GS/K/8	Cultureel - mentale ontwikkelingen in Nederland na 1945			
12.	De kandidaat kan herkennen en benoemen welke cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen zich na de Tweede Wereldoorlog hebben voorgedaan en welke gevolgen deze ontwikkelingen gehad hebben voor de Nederlandse samenleving.	X ¹		
13.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven welke cultureel-maatschappelijke ontwikkelingen zich na de Tweede Wereldoorlog hebben voorgedaan en verklaren welke gevolgen deze ontwikkelingen gehad hebben voor de Nederlandse samenleving.		X ²	X ²

GS/K/9	De Koude Oorlog			
14.	De kandidaat kan het ontstaan, verloop en einde van de Koude Oorlog herkennen, en benoemen welke oorzaken en gevolgen deze periode voor de wereldpolitiek in het algemeen en voor Europa in het bijzonder heeft gehad.	X ¹		
15.	De kandidaat kan het ontstaan, verloop en einde van de Koude Oorlog herkennen en beschrijven, en aangeven welke oorzaken en gevolgen deze periode voor de wereldpolitiek in het algemeen en voor Europa in het bijzonder heeft gehad.		X ²	X ²
GS/K/10	Historisch overzicht vanaf 1900	CE	CE	CE
16.	De kandidaat kan herkennen en benoemen welke belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen zich in de Nederlandse en (West-)Europese geschiedenis vanaf 1900 hebben voorgedaan.	X		
17.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven welke belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen zich in de Nederlandse en (West-)Europese geschiedenis vanaf 1900 hebben voorgedaan.		X	X
GS/K/11	Het conflict tussen Israël en de Arabische wereld			
18.	De kandidaat kan aspecten van het conflict tussen Israël en de Arabische wereld herkennen en beschrijven.	X ¹		
19.	De kandidaat kan aspecten van het conflict tussen Israël en de Arabische wereld herkennen, beschrijven en verklaren.		X ²	X ²

VOETNOOT EXAMENPROGRAMMA

1. Het schoolexamen moet in ieder geval bestaan uit **2** exameneenheden naar keuze van de school te maken uit GS/K/4, GS/K/6, GS/K/7, GS/K/8, GS/K/9 en GS/K/11.

2. Het schoolexamen moet in ieder geval bestaan uit **3** exameneenheden naar keuze van de school te maken uit GS/K/4, GS/K/6, GS/K/7, GS/K/8, GS/K/9 en GS/K/11.

		BB	KB	GL/TL
GS/V/1	GS/V/1 Het Indonesisch – Nederlands conflict 1945 - 1949			
20.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven hoe het proces van dekolonisatie en de weg naar onafhankelijkheid van Indonesië tussen 1945 en 1949 verliep en daarbij ingaan op de moeizame relatie tussen Nederland en Indonesië na de onafhankelijkheid van Indonesië.			X ³
GS/V/2	Nederland en Europa			

21.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven op welke wijze de Europese samenwerking zich na 1945 ontwikkeld heeft en welke invloed de Europese Unie heeft op (de identiteit van) de Nederlandse samenleving.			X ³
GS/V/3	De verhouding mens - milieu			
22.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven op welke manier de mens in heden en verleden het milieu heeft beïnvloed en welke oplossingen er bedacht zijn en worden voor ontstane milieuproblemen.			X ³
GS/V/4	Ontwikkeling van de gezondheidszorg in Nederland			
23.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven op welke wijze de gezondheidszorg zich in Nederland vanaf de 19e eeuw ontwikkeld heeft en ingaan op moreel-ethische gevolgen daarvan.			X ³
GS/V/5	Verzuiling en ontzuiling in Nederland			
24.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven welke zuilen er in Nederland na de Tweede Wereldoorlog waren, welke gevolgen de verzuiling voor de Nederlandse samenleving had en verklaren op welke wijze het proces van ontzuiling de samenleving heeft veranderd.			X ³
		BB	KB	GL/TL
GS/V/6	Nederland en de Verenigde Staten na de Tweede Wereldoorlog			
25.	De kandidaat kan herkennen en beschrijven hoe de Verenigde Staten de Nederlandse samenleving na de Tweede Wereldoorlog hebben beïnvloed en ingaan op verschillen in opvatting tussen Nederlandse politieke stromingen over de rol van de Verenigde Staten in de internationale politiek.			X ³
GS/V/7	Verwerven en verwerken en verstrekken van informatie			
26.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X
GS/V/8	Vaardigheden in samenhang			CE
27.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

GS/V/9	Twee thema's bij het Historisch Overzicht vanaf 1900			CE
28.	De kandidaat kan de volgende thema's herkennen, beschrijven, verklaren en plaatsen in het kader van het Historisch Overzicht vanaf 1900: Het ontstaan en de gevolgen van - het communisme in de Sovjetunie (1917-1941); - Indonesië als voorbeeld van dekolonisatie (1942-1949);			X

VOETNOOT EXAMENPROGRAMMA

3. De school kan één of meer van de exameneenheden V1 t/m V6 in de gemengde en theoretische leerweg toetsen op het schoolexamen, maar is daartoe niet verplicht.

Ma: Maatschappijleer ✓

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Maatschappijleer 1				
- Thema's maatschappijleer 1. VMBO KGT - Studiewijzers; Praktische Opdrachten; Samenvattingen								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur (min.)	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
1 t/m 3		ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/3	Het presenteren van een nieuwsitem en voeren van een debat over een maatschappelijk probleem.	VT/ MO	15	1		Nee
1		ML1/K/1 ML1/K/2 ML1/K/3 6	TSE 1: Praktische opdracht Politiek	PO	180	1		Nee
	X	ML1/K/4 ML1/K/6	SE-1: Thema Uitgaan Thema Politiek	PWW	90	4		Ja
2		ML1/K/2 ML1/K/3 ML1/K/7	TSE Deel 1: Actualiteitentoets 1 Deel 2: Praktische opdracht: Criminaliteit	SO/ PO	50 180	2		Nee
	X	ML1/K/7	SE-2: Thema Media Thema Criminaliteit	PWW	90	4		Ja
		ML1/K/4 ML1/K/7	TSE 3: Deel 1: Actualiteitentoets 2 Deel 2: PO Jongerenculturen/ Popquiz	SO/PO	50 50	2		Nee
	X	ML1/K/5 ML1/K/7	SE-3: Thema Pluriforme samenleving Thema Jongeren	PWW	90	4		Ja

Examenprogramma Maatschappijleer

		BB	KB	GL/TL
ML1/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van maatschappijleer in de maatschappij.	X	X	X
ML1/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
ML1/K/3	Leervaardigheden in het vak maatschappijleer			
3.	De kandidaat kan met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk: – principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen – een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.	X	X	X
ML1/K/4	Cultuur en socialisatie			
4.	De kandidaat kan: – beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving – uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag – de rol van onderwijs beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.	X		
5.	De kandidaat kan: – beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving en de invloed van het socialisatieproces herkennen en beschrijven – uitleggen dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag en socialisatieproces – de rol van onderwijs (als socialiserende instantie) beschrijven in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.		X	X
ML1/K/5	Sociale verschillen			
6.	De kandidaat kan: – met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen – maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid noemen.	X		

7.	De kandidaat kan: – met voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en hoe die veroorzaakt worden, en beschrijven/uitleggen hoe de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder kan veranderen (sociale mobiliteit) – beschrijven en uitleggen dat mensen vanuit hun maatschappelijke posities belangen hebben en hoe daardoor conflicten kunnen ontstaan – overheidsbeleid ten aanzien van sociale ongelijkheid beschrijven en verklaren.		X	X
ML1/K/6	Macht en zeggenschap			
8.	De kandidaat kan: – vormen van macht herkennen – beschrijven hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen.	X		
9.	De kandidaat kan: – vormen van macht en machtsmiddelen herkennen, beschrijven en verklaren – beschrijven en uitleggen hoe regels het samenleven van mensen mogelijk maken – beschrijven en uitleggen welke mogelijkheden burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek, en kenmerken van een parlementaire democratie noemen, herkennen en toelichten.		X	X
ML1/K/7	Beeldvorming en stereotypering			
10.	De kandidaat kan: – beschrijven hoe mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie van informatie – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, beschrijven hoe deze ontstaan en aangeven wat er tegen te doen is – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.	X		

11.	De kandidaat kan: – aangeven dat selectieve waarneming een rol speelt in het proces van beeld- en meningsvorming – uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen – beschrijven hoe men uitingen van vooroordelen en discriminatie tegemoet kan treden vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect – van een bepaald sociaal probleem beschrijven hoe de beeldvorming erover tot stand komt/gekomen is.		X	X
-----	--	--	---	---

Ak: Aardrijkskunde✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026	Aardrijkskunde			
De Geo								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						S E	Over gang	
1		AK/K/3 AK/K/7	TSE-Module 1: Hoofdstuk 1-2-3 Toepassen van aardrijkskundige vaardigheden	PW	50	1	3	Ja
	X	AK/K/3 AK/K/5	PWW- stof: TSE-Module 2: Hoofdstuk 4-5-6 Toepassen van aardrijkskundige vaardigheden	PWW	90	1	3	Ja
2	X	AK/K/3 AK/K/9	TSE-Module 3: Hoofdstuk 7-9 Toepassen van aardrijkskundige vaardigheden	PWW	90	1	3	Nee

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2024-2026				Schooljaar 2024-2026					Aardrijkskunde		
De Geo											
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans - baar			
						SE	Over- gang				
Module Klas 3		AK/K/5 AK/K/7 AK/K/9 AK/V/4 AK/V/5 AK/V/6	Module 1: Arm en rijk Module 2: Bronnen van energie Module 3: Grenzen en identiteit	PW		3		Nee			
1		AK/K/1 AK/K/2 AK/V/1	TSE 1 Module 4: Weer en Klimaat Hoofdstuk 1: Theorie van H 1 Hoofdstuk 2: Theorie van H2 Begrip en kennisvragen	PW	100	2		Nee			
	X	AK/K/4	SE-1: Module 4: Hoofdstuk 1-2-3 en Casusparagrafen Extreem weer in de Vs. Toepassen van aardrijkskundige vaardigheden van H 1-2-3	PWW	120	4		Ja			
2		AK/K/1 AK/K/2 AK/V/5 AK/V/7	TSE 2: Module 5 Bevolking en ruimte H 4 Theorie van H 4 H 5 Theorie van H 5 Begrip en kennisvragen	PW	100	2		Nee			
	X	AK/K/8 AK/V/8	SE- 2: Module 5: H 4-5-6 en Casusparagrafen Megasteden in China Toepassen van aardrijkskundige vaardigheden van H 4-5-6	PWW	120	4		Ja			
3		AK/K/6 AK/V/3	TSE 3: Module 6: Water Hoofdstuk 7: Theorie van H 7 Hoofdstuk 8: Theorie van H 8 Begrip en kennisvragen	PW	100	2		Nee			

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2024-2026				Aardrijkskunde				
	X	AK/K/6 AK/V/3	SE- 3: Module 6: H 7-8-9 en Casusparagrafen Ruzie om Water Toepassen van aardrijkskundige vaardigheden van H 7-8-9	PWW	120	4		Ja

SYLLABUS AARDRIJSKUNDE VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof aardrijkskunde BB, KB en GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		CE	moet op SE	mag op SE
AK/K/1	Oriëntatie op leren en werken		BB-KB-GT	
AK/K/2	Basisvaardigheden		BB-KB-GT	
AK/K/3	Leervaardigheden in het vak aardrijkskunde	BB-KB-GT	BB-KB-GT	
AK/K/4	Weer en klimaat	BB-KB-GT		BB-KB-GT
AK/K/5	Bronnen van energie		BB-KB-GT	
AK/K/6	Water	BB-KB-GT		BB-KB-GT
AK/K/7	Arm en rijk		BB-KB-GT	
AK/K/8	Bevolking en ruimte	BB-KB-GT		BB-KB-GT
AK/K/9	Grenzen en identiteit		BB-KB-GT	
AK/V/1	Casus weer en klimaat: extreme weersomstandigheden	GT		GT
AK/V/2	Casus bronnen van energie: energiebeleid		GT	
AK/V/3	Casus water: watermanagement	GT		GT
AK/V/4	Casus arm en rijk: arm en rijk en gezondheidszorg		GT	
AK/V/5	Casus bevolking en ruimte: bevolking en ruimte in grootstedelijke gebieden	GT		GT
AK/V/6	Casus grenzen en identiteit: regionale identiteit		GT	
AK/V/7	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		GT	
AK/V/8	Vaardigheden in samenhang		GT	

Examenprogramma Aardrijkskunde

		BB	KB	GL/TL
AK/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van aardrijkskunde in de maatschappij.	x	x	x
AK/K/2	Basisvaardigheden			

		BB	KB	GL/TL
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.	x	x	x
AK/K/3	Leervaardigheden in het vak aardrijkskunde	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan een aantal vakvaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen. Bij het bestuderen van gebieden, aardrijkskundige verschijnselen en vraagstukken kan de kandidaat in dat verband: – verschillende typen aardrijkskundige vragen herkennen en formuleren; – aardrijkskundige werkwijzen toepassen; – gebruik maken van verschillende soorten kaarten en kaartvaardigheden, luchtfoto's en satellietbeelden – informatie ordenen, analyseren en daarover conclusies trekken; – eenvoudig aardrijkskundig onderzoek van beperkte omvang in de eigen omgeving uitvoeren over thematieken die aansluiten bij de inhoud van de exameneenheden K/4 tot en met K/9; – een standpunt innemen en beargumenteren.	x x x x x (alleen SE) x (alleen SE)	x x x x x (alleen SE) x (alleen SE)	x x x x x (alleen SE) x (alleen SE)
AK/K/4	Weer en klimaat	CE	CE	CE
4.	De kandidaat kan het weer en klimaat in de eigen regio beschrijven en verklaren.	x (alleen SE)	x (alleen SE)	x (alleen SE)
5.	De kandidaat kan <i>Weer en klimaat, klimaatverandering en klimaatbeleid</i> van Nederland en <i>een contrasterende regio elders in Europa</i> beschrijven en verklaren en <i>de situatie in beide gebieden vergelijken</i> . Het cursieve deel van eindterm 5 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x
6.	De kandidaat kan <i>Weer en klimaat, klimaatverandering en klimaatbeleid</i> in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren. Het cursieve deel van eindterm 6 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x
AK/K/5	Bronnen van energie			
7.	De kandidaat kan het gebruik van energie in de eigen regio beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer gebruik van energie en de effecten ervan beschrijven.	x	x	x
8.	De kandidaat kan het gebruik van energie en de gevolgen ervan voor Nederland en <i>een contrasterende regio elders in Europa</i> beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer energiegebruik en de effecten ervan beschrijven <i>en de situatie in beide gebieden vergelijken</i> . Het cursieve deel van eindterm 8 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x

		BB	KB	GL/TL
9.	De kandidaat kan het gebruik van energie en de gevolgen ervan in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer gebruik van energie en de effecten ervan beschrijven.	x	x	x
AK/K/6	Water	CE	CE	CE
10.	De kandidaat kan het gebruik van water in de eigen regio beschrijven en verklaren en maatregelen voor duurzamer gebruik van water beschrijven.	x (alleen SE)	x (alleen SE)	x (alleen SE)
11.	De kandidaat kan de herkomst, het voorkomen, de kwaliteit en het gebruik van water in Nederland beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer gebruik van water en de effecten ervan beschrijven.	x	x	x
12.	De kandidaat kan de herkomst, het voorkomen, de kwaliteit en het gebruik van water in een buiten-Europese macroregio <i>en een contrasterende macroregio elders in de wereld</i> beschrijven en verklaren en maatregelen voor een duurzamer gebruik van water en de effecten ervan beschrijven <i>en de situatie in beide gebieden vergelijken</i> . Het cursieve deel van eindterm 12 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x
AK/K/7	Arm en rijk			
13.	De kandidaat kan verschillen tussen meer en minder welvarende wijken en voorstellen voor verbetering van de woon- en leefomstandigheden in de eigen regio beschrijven.	x	x	x
14.	De kandidaat kan regionale verschillen in welvaart in Nederland beschrijven en verklaren.	x	x	x
15.	De kandidaat kan regionale verschillen in welvaart in een buiten-Europese macroregio <i>en een contrasterende macroregio elders in de wereld</i> beschrijven en verklaren <i>en de situatie in beide gebieden vergelijken</i> . Het cursieve deel van eindterm 15 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x
AK/K/8	Bevolking en ruimte	CE	CE	CE
16.	De kandidaat kan de bevolkingsontwikkeling en het ruimtegebruik in de eigen regio beschrijven en verklaren.	x (alleen SE)	x (alleen SE)	x (alleen SE)
17.	De kandidaat kan de bevolkingsontwikkeling en het ruimtegebruik in Nederland <i>en een contrasterende regio elders in Europa</i> beschrijven en verklaren <i>en de situatie in beide gebieden vergelijken</i> . Het cursieve deel van eindterm 17 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x
18.	De kandidaat kan de bevolkingsontwikkeling en het ruimtegebruik in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren.	x	x	x
AK/K/9	Grenzen en identiteit			
19.	De kandidaat kan verschillende soorten grenzen in de eigen regio beschrijven en verklaren en verbanden leggen met identiteit.	x	x	x

		BB	KB	GL/TL
20.	De kandidaat kan verschillen in regionale identiteit en de manier waarmee men daarmee omgaat in Nederland en <i>een contrasterende regio elders in Europa</i> , beschrijven en verklaren <i>en de situatie in beide gebieden vergelijken</i> . Het cursieve deel van eindterm 20 geldt alleen voor KB en GL/TL.	x	x	x
21.	De kandidaat kan territoriale conflicten in een buiten-Europees macroregio en verklaren en verbanden leggen met grondstoffen en culturele verschillen.	x	x	x
AK/V/1	Casus Weer en klimaat: Extreme weersomstandigheden			CE
22.	De kandidaat kan het voorkomen van extreme weersomstandigheden in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren en maatregelen om de gevolgen hiervan te beperken beschrijven.			x
AK/V/2	Casus Bronnen van energie: Energiebeleid			
23.	De kandidaat kan de verhouding tussen de verschillende gebruikte bronnen van energie in een buiten-Europese macroregio beschrijven en de voor- en nadelen van die energiebronnen beschrijven.			x
AK/V/3	Casus Water: Watermanagement			CE
24.	De kandidaat kan de waterhuishouding in een buiten-Europees macroregio beschrijven en maatregelen ter verbetering beschrijven.			x
AK/V/4	Casus Arm en rijk: Arm en rijk en gezondheidszorg			
25.	De kandidaat kan de vicieuze cirkel tussen armoede, honger en gezondheid in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren en maatregelen ter verbetering van de situatie beschrijven.			x
AK/V/5	Casus Bevolking en ruimte: Bevolking en ruimte in grootstedelijke gebieden			CE
26.	De kandidaat kan de ruimtelijke ontwikkelingen van megasteden in een buiten-Europese macroregio beschrijven en verklaren en maatregelen ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit beschrijven.			x
AK/V/6	Casus Grenzen en identiteit: Regionale identiteit			
27.	De kandidaat kan verschillende regionale tegenstellingen in een buiten-Europese macroregio beschrijven en maatregelen ter verbetering van de situatie beschrijven.			x
AK/V/7	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
28.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			x
AK/V/8	Vaardigheden in samenhang			
29.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			x

UITLEG EXAMENPROGRAMMA

In de centrale examens voor BB, KB en GL/TL worden de volgende eindtermen getoetst: 3, 5, 6, 11, 12, 17 en 18. In het centraal examen (CE) voor GL/TL worden bovendien de eindtermen 22, 24 en 26 getoetst. De overige eindtermen worden in het schoolexamen (SE) getoetst. Eindterm 3 wordt zowel in het schoolexamen als in het centraal examen getoetst. De school kan besluiten om de eindtermen 5, 6, 11, 12, 17, 18 – en voor GL/TL ook 22, 24 en 26 – ook in het schoolexamen te toetsen

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027 Schooljaar 2025-2026					Biologie			
Methode: Biologie voor jou - VMBO-GT deel 3A/ 3B								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkan- s- baar
						SE	Over- gang	
1	X	BI/K/1 BI/K/3 BI/K/5 BI/K/12 BI/K/13	PWW- stof: SE-Module 1: H2 Voort-planting; H3 Erfelijkheid; H4 Ordening	PWW	90	1	3	Ja
2		BI/K/1 BI/K/2 BI/K/3 BI/K/8	SE-Module 2: : Stevigheid en beweging	PW	50	1	2	Ja
	X	BI/K/2 BI/K/3 BI/K/4 BI/K/6 BI/K/7 BI/V/2	PWW- stof: SE-Module 3: - H6 Ecologie - H7 Duurzaam leven - H8 Gedrag (BI/K/6: relaties noemen en toelichten die organismen onderling met de omgeving hebben)	PWW	90	1	3	Nee

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027 Schooljaar 2026-2027					Biologie			
Biologie voor Jou - VMBO-GT deel 4A en 4B								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toets- vorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over- gang	
Module Klas 3		BI/K/1 BI/K/2 BI/K/3 BI/K/5 BI/K/6 BI/K/7 BI/K/8 BI/K/12 BI/K/13 BI/V/1 BI/V/2	Module 1 t/m 3: - H2 Voortplanting - H3 Erfelijkheid - H4 Ordening - H5 Stevigheid en beweging - H6 Ecologie - H7 Duurzaam leven - H8 Gedrag (BI/K/6: mbt relaties noemen en toelichten die organismen onderling met de omgeving hebben)			3		Nee
1		BI/K/2 BI/K3 BI/K/9 BI/V/3 BI/V/4	Practicum 1 Voeding (bij thema 12) (BI/K/9: met betrekking tot verteringsstelsel)	PO	50	1		Nee
	X	BI/K/3 BI/K/6 BI/K/9 BI/V/3	SE-1: Thema - 9 planten - 12 Voeding & Vertering (BI/K/6: mbt namen van organismen opzoeken en delen benoemen), (BI/K/9: met betrekking tot verteringsstelsel)	PWW	90	4		Ja
2	X	BI/K/3 BI/K/11 BI/V/2	SE-2: Thema	PWW	90	4		Ja

		BI/V3	- 10 regeling - 11 zintuigen					
3	X	BI/K3 BI/K4 BI/K9 BI/K10 BI/V1 BI/V3	SE-3: Thema - 13 transport en afweer - 14 gaswisseling en uitscheiding (BI/K/9: met betrekking tot bloedvatstelsel, uitscheidings- stelsel en ademhalingsstelsel)	PWW	90	4		Ja
		BI/K/2 BI/K3 BI/K/9 BI/V/3 BI/V/4	Practicum 2 Gaswisseling (bij thema 14) (BI/K/9: met betrekking tot bloedvatstelsel, uitscheidings- stelsel en ademhalingsstelsel)	PO	50	1		Nee

SYLLABUS BIOLOGIE VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof biologie BB/KB/GT over centraal examen en schoolexamen

Examineenheden		B	K	GT	CE	moet op SE	mag op SE
BI/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X	X	X		B/K/GT	
BI/K/2	Basisvaardigheden	X	X	X		B/K/GT	
BI/K/3	Leervaardigheden in het vak biologie	X	X	X	B/K/GT	B/K/GT	
BI/K/4	Cellen staan aan de basis	X	X	X	B/K/GT		B/K/GT
BI/K/5	Schimmels en bacteriën: nuttig en soms schadelijk	X	X	X		B/K/GT	
BI/K/6	Planten en dieren en hun samenhang: de eigen omgeving verkend	X	X	X	B/K/GT		B/K/GT
BI/K/7	Mensen beïnvloeden hun omgeving	X	X	X		B/K/GT	
BI/K/8	Houding, beweging en conditie	X	X	X		B/K/GT	
BI/K/9	Het lichaam in stand houden: voeding en genotmiddelen, energie, transport en uitscheiding	X	X	X	B/K/GT		B/K/GT
BI/K/10	Bescherming	X	X	X		B/K/GT	
BI/K/11	Reageren op prikkels	X	X	X	B/K/GT		B/K/GT
BI/K/12	Van generatie op generatie	X	X	X	B/K/GT		B/K/GT
BI/K/13	Erfelijkheid en evolutie		X	X	GT	K	GT

BI/V/1	Bescherming en antistoffen			X	GT		GT
BI/V/2	Gedrag bij mens en dier			X	GT		GT
BI/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			X		GT	
BI/V/4	Vaardigheden in samenhang			X	GT		GT

Examenprogramma Biologie

		BB	KB	GL/TL
BI/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang aangeven van biologische kennis en vaardigheden in de maatschappij.	X	X	X
BI/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, experimenteren en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
BI/K/3	Leervaardigheden in het vak biologie	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: – de ontwikkeling van het eigen leervermogen – het vermogen met biologische vaktaal en methodieken te communiceren en onderzoek te doen.	X	X	X
BI/K/4	Cellen staan aan de basis	CE	CE	CE
4.	De kandidaat kan: – kenmerkende eigenschappen van cellen noemen, de samenstellende delen daarvan noemen, en de meest voorkomende organisatieniveaus binnen organismen noemen – beschrijven dat een organisme als een geheel beschouwd kan worden waarbij voor instandhouding en gezondheid van het organisme processen in onderlinge samenhang plaatsvinden.	X		
5.	De kandidaat kan: – kenmerkende eigenschappen van cellen noemen, de samenstellende delen daarvan beschrijven, en de meest voorkomende organisatieniveaus binnen organismen noemen en beschrijven toelichten dat een organisme als een geheel beschouwd kan worden waarbij voor instandhouding en gezondheid van het organisme processen in onderlinge samenhang plaatsvinden.		X	X

		BB	KB	GL/TL
BI/K/5	Schimmels en bacteriën: nuttig en soms schadelijk			
6.	De kandidaat kan de rol van schimmels en bacteriën in het milieu noemen en toelichten.	X		
7.	De kandidaat kan de rol van schimmels en bacteriën in het milieu en de biotechnologie noemen en toelichten.		X	X
BI/K/6	Planten en dieren en hun samenhang: de eigen omgeving verkend	CE	CE	CE
8.	De kandidaat kan: – de namen van organismen opzoeken en de delen waaruit ze zijn samengesteld – de relaties noemen die ze onderling en met hun omgeving hebben.	X		
9.	De kandidaat kan: – de namen van organismen opzoeken en de delen waaruit ze zijn samengesteld – de relaties noemen en toelichten die ze onderling en met hun omgeving hebben.		X	X
BI/K/7	Mensen beïnvloeden hun omgeving			
10.	De kandidaat kan – toelichten dat de mens voor voedsel, water, zuurstof, grondstoffen, energie, voedselproductie en recreatie van ecosystemen afhankelijk is – beschrijven hoe de mens ecosystemen kan beïnvloeden – en toelichten waarom de mens er belang bij heeft een duurzame relatie tussen mens en milieu te bevorderen.	X	X	X
BI/K/8	Houding, beweging en conditie			
11.	De kandidaat kan: – delen die van belang zijn voor stevigheid en beweging noemen – de gevolgen van overbelasting noemen.	X		
12.	De kandidaat kan – delen die van belang zijn voor stevigheid en beweging noemen – de gevolgen van overbelasting noemen en beschrijven.		X	X
BI/K/9	Het lichaam in stand houden: voeding en genotmiddelen, energie, transport en uitscheiding	CE	CE	CE
13.	De kandidaat kan: – vorm, werking en functie van het verteringsstelsel, bloedvatensstelsel, ademhalingsstelsel en uitscheidingsstelsel beschrijven – hun onderling verband toelichten.	X	X	X
BI/K/10	Bescherming			

		BB	KB	GL/TL
14.	De kandidaat kan toelichten hoe (infectie)ziekten zich ontwikkelen, hoe ze zich verspreiden en hoe men zich daartegen beschermt.	X	X	X
BI/K/11	Reageren op prikkels	CE	CE	CE
15.	De kandidaat kan de rol en de werking van zenuwstelsel, zintuigstelsel en hormoonstelsel toelichten.	X		
16.	De kandidaat kan: – de rol en de werking van het zenuwstelsel, zintuigstelsel en hormoonstelsel toelichten – beschrijven welke relatie er is tussen gedrag en inwendige en uitwendige prikkels.		X	X
BI/K/12	Van generatie op generatie	CE	CE	CE
17.	De kandidaat kan voortplanting en groei bij organismen beschrijven, evenals de vorm en functie van seksueel gedrag daarbij.	X		
18.	De kandidaat kan voortplanting en groei bij organismen toelichten, evenals de vorm en functie van seksueel gedrag daarbij.		X	X
BI/K/13	Erfelijkheid en evolutie			CE
19.	De kandidaat kan beschrijven hoe erfelijke eigenschappen van generatie op generatie worden doorgegeven en toelichten hoe die erfelijke eigenschappen in de tijd kunnen veranderen.		X	X
BI/V/1	Bescherming en antistoffen			CE
20.	De kandidaat kan de manier waarop het lichaam zich beschermt tegen antigenen door middel van antistoffen beschrijven en toelichten hoe deze bescherming kunstmatig kan worden verhoogd.			X
BI/V/2	Gedrag bij mens en dier			CE
21.	De kandidaat kan gedrag van mens en dier op een gestandaardiseerde wijze beschrijven en dat beschreven gedrag verklaren.			X
BI/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
22.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X
BI/V/4	Vaardigheden in samenhang			CE
23.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026		Wiskunde			
Moderne Wiskunde 3A + 3B VMBO GT									
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar	
						S E	Over gang		
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.									

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2026-2027		Wiskunde			
Moderne wiskunde VMBO GT									
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur in min.	Gewicht		Herkans- baar	
						SE	Over gang		
1		WI/K/2 WI/K/3 WI/V/1 WI/V/4	TSE 1: Verschillende verbanden herkennen, hoeken en lengten berekenen. Leerstof/ hoofdst.1 + 6	PW	40	2		Nee	
	X	WI/K/2 WI/K/3 WI/K/6 WI/V/1 WI/V/4	SE-1: H-1 en H-6 Grafieken en vergelijkingen, vlakke meetkunde	PWW	120	4		Ja	
2		WI/K/2 WI/K/3 WI/K/4 WI/V/1 WI/V/3 WI/V/4	TSE 2: Koersen, aanzichten, uitslagen, machtsformules herkennen en toepassen Leerstof/ hoofdst.8 + 2	PW	40	2		Nee	
	X	WI/K/2 WI/K/3 WI/K/4 WI/K/5 WI/K/6 WI/V/1 WI/V/3 WI/V/4	SE-2: H8, H-2 en H-5 Ruimtmeetkunde, machtsverbanden, rekenen.	PWW	120	4		Ja	
3		WI/K/1 WI/K/2 WI/K/3 WI/V/1 WI/V/2 WI/V/4	TSE 3: Hoeken en lengten berekenen in rechthoekige driehoeken, procentuele groei herkennen, verwerken en toepassen. Leerstof/ hoofdst. 7 + 3	PW	40	2		Nee	
	X	WI/K/1 WI/K/2 WI/K/3 WI/K/7 WI/K/8 WI/V/1 WI/V/2 WI/V/4	SE-3: H-7, H-3 en H-4 Goniometrie, Exponentiele functies, Statistiek	PWW	120	4		Ja	

SYLLABUS WISKUNDE VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof wiskunde GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		GT	CE	moet op SE	mag op SE
WI/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X		GT	
WI/K/2	Basisvaardigheden	X		GT	
WI/K/3	Leervaardigheden in het vak wiskunde	X	GT	GT	
WI/K/4	Algebraïsche verbanden	X	GT		GT
WI/K/5	Rekenen, meten en schatten	X	GT		GT
WI/K/6	Meetkunde	X	GT		GT
WI/K/7	Informatieverwerking, statistiek	X		GT	
WI/K/8	Geïntegreerde wiskundige activiteiten	X		GT	
WI/V/1	Aanvullende eisen	X	GT		
WI/V/2	Verrijkingsoopdrachten	X		GT	
WI/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	X		GT	
WI/V/4	Vaardigheden in samenhang	X	GT		

Examenprogramma Wiskunde

		BB	KB	GL/TL
WI/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan: – zich oriënteren op het belang van wiskunde voor de eigen loopbaan en voor zijn functioneren in de maatschappij – een relatie leggen tussen wiskundige kennis en vaardigheden en de beroepspraktijk.	X	X	X
WI/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
WI/K/3	Leervaardigheden in het vak wiskunde	CE	CE	CE

		BB	KB	GL/TL
3.	De kandidaat kan structuren en verbanden opsporen in voor hem herkenbare situaties en verbindingen leggen met wiskundige begrippen, en daarbij: – wiskundige technieken kiezen en gebruiken om problemen op te lossen, waaronder basisalgoritmen en standaardmethodes – communiceren door middel van adequaat (wiskundig) taalgebruik – adequate onderzoeks- en redeneerstrategieën toepassen.	X	X	X
WI/K/4	Algebraïsche verbanden	CE	CE	CE
4.	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: – tabellen, grafieken en woordformules hanteren, in het bijzonder bij lineaire verbanden – geschikte wiskundige modellen gebruiken.	X		
5.	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: – tabellen, grafieken en (woord)formules hanteren bij verschillende typen verbanden – geschikte wiskundige modellen gebruiken.		X	
6.	De kandidaat kan problemen oplossen waarin verbanden tussen variabelen een rol spelen, en daarbij: – tabellen, grafieken en formules hanteren bij verschillende typen verbanden – geschikte wiskundige modellen gebruiken.			X
WI/K/5	Rekenen, meten en schatten	CE	CE	CE
7.	De kandidaat kan efficiënt rekenen en cijfermatige gegevens kritisch beoordelen, en daarbij: – schatten en rekenen met gangbare maten en grootheden – op een verstandige manier de rekenmachine gebruiken.	X	X	X
WI/K/6	Meetkunde	CE	CE	CE
8.	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: – redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen – afmetingen meten, schatten en berekenen – meetkundige begrippen, instrumenten en apparaten hanteren.	X		

		BB	KB	GL/TL
9.	De kandidaat kan voorstellingen maken, onderzoeken en interpreteren van objecten en hun plaats in de ruimte, en daarbij: – redeneren over meetkundige figuren en deze tekenen – afmetingen meten, schatten en berekenen – meetkundige begrippen en formules, instrumenten en apparaten hanteren.		X	X
WI/K/7	Informatieverwerking, statistiek			
10.	De kandidaat kan informatie verzamelen, weergeven en analyseren met behulp van grafische voorstellingen, en daarbij: – statistische representatievormen en een graaf hanteren – op basis van de verwerkte informatie verwachtingen uitspreken en conclusies trekken.	X	X	X
WI/K/8	Geïntegreerde Wiskundige Activiteiten			
11.	De kandidaat kan problemen in alledaagse situaties vertalen naar wiskundige problemen, en daarbij: – de hierboven genoemde vaardigheden geïntegreerd gebruiken – conclusies trekken die relevant zijn voor de bewuste probleemsituatie.	X	X	X
WI/V/1	Aanvullende eisen			CE
12.	De kandidaat kan: – op de verschillende verbanden toegespitste technieken toepassen – formules en verbanden op een meer formele manier hanteren – complexe rekentechnieken verrichten met behulp van de rekenmachine – complexe meetkundige technieken gebruiken.			X
WI/V/2	Verrijksopdrachten			
13.	De leerling verricht complexe opdrachten, waarbij het proces van het probleemgebied kiezen, de probleemsituatie identificeren en mathematiseren, het probleem oplossen, de oplossing terugplaatsen in de oorspronkelijke situatie en reflecteren op het proces wordt doorlopen.			X
WI/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
14.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X

		BB	KB	GL/TL
WI/V/4	Vaardigheden in samenhang			CE
15.	De kandidaten kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

Nsk1: Natuur-scheikunde 1 ✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026	Natuur-scheikunde 1			
Pulsar FLEX VMBO-KGT deel 3								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Ove r gan g	
1		NASK1/K/12	SE-Module 1: Hoofdstuk 2 Het weer	PW	50	1	2	Ja
	X	NASK1/K/7	SE-Module 2: PWW- stof: Hoofdstuk 5 Licht	PWW	60	1	3	Ja
2		NASK1/K/10 NASK1/K/11	SE-Module 3: Hoofdstuk 8 Atomen en straling	PO	50	1	2	Nee
	X	NASK1/K/4, NASK1/K/10	SE-Module 4: PWW- stof: Hoofdstuk 4. Stoffen Hoofdstuk 7. Materialen	PWW	60	1	3	Nee

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2026-2027					Natuur-scheikunde 1			
Nova 4 – vmbo-gt ed. MAX												
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur in min.	Gewicht		Herkans- baar				
						SE	Ove r gan g					
Module Klas 3		NASK1/K/12 NASK1/K/7 NASK1/K/10 NASK1/K/11 NASK1/K/4	Module 1: Het weer Module 2: Licht Module 3: Atomen en straling Module 4:Stoffen en Materialen	PW/ PO/ PWW		3		Nee				
1		Nask1/K/8	TSE: H.13 Geluid	PW	50	2		Nee				
	X	Nask1/K/3 Nask1/K/9 Nask1/V2	SE- 1: H.10 Krachten en H.14 Werktuigen	PWW	90	4		Ja				
2		Nask1/K1 Nask/K2 Nask/K3 Nask1/V3 Nask/V4	Practicum periode 2: Toepassen van vaardigheden m.b.t. krachten en werktuigen	PO	50	1		Nee				
	X	Nask1/K/5	SE- 2: H.9 Schakelingen en H.12 Elektriciteit	PWW	90	4		Ja				
3		Nask1/K/6	TSE- 3 H.11 Energie	PW	50	2		Nee				

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Natuur-scheikunde 1				
Schooljaar 2026-2027								
		Nask1/K1 Nask/K2 Nask/K3 Nask1/V3 Nask/V4	Practicum periode 3: Toepassen van vaardigheden Thermometer maken met NTC	PO	50	1		Nee
	X	Nask1/K9 Nask1/V1 Nask1/V4	SE- 3: H.15 Bewegen en H.16 Krachten	PWW	90	4		Ja

SYLLABUS NATUUR-SCHEIKUNDE 1 VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof natuur en scheikunde I GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		GT	CE	moet op SE	mag op SE
NASK1/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X		GT	
NASK1/K/2	Basisvaardigheden	X		GT	
NASK1/K/3	Leervaardigheden in het vak natuurkunde	X	GT	GT	
NASK1/K/4	Stoffen en materialen	X	GT		GT
NASK1/K/5	Elektrische energie	X	GT		GT
NASK1/K/6	Verbranden en verwarmen	X	GT		GT
NASK1/K/7	Licht en beeld	X		GT	
NASK1/K/8	Geluid	X	GT		GT
NASK1/K/9	Kracht en veiligheid	X	GT		GT
NASK1/K/10	Bouw van de materie	X		GT	
NASK1/K/11	Straling en stralingsbescherming	X		GT	
NASK1/K/12	Het weer	X		GT	
NASK1/V/1	Veiligheid in het verkeer	X	GT		GT
NASK1/V/2	Constructies	X	GT		GT
NASK1/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	X		GT	
NASK1/V/4	Vaardigheden in samenhang	X	GT		GT

Examenprogramma Natuur-scheikunde 1

		BB	KB	GL/TL
NASK1/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op het belang van natuurkunde en natuurkundige technieken in de eigen beroepsopleiding, in de eigen toekomst en in de maatschappij.	X	X	X
NASK1/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, experimenteren en informatie verwerven en verwerken	X	X	X
NASK1/K/3	Leervaardigheden in het vak natuurkunde	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan: – basisrekenvaardigheden toepassen – natuurkundige grootheden hanteren en met behulp van formules en woordformules daarmee berekeningen uitvoeren en redeneringen opzetten – natuurkundige apparatuur gebruiken, daarmee experimenten uitvoeren en de resultaten interpreteren – de computer gebruiken om met meetprogramma's experimenten uit te voeren en te interpreteren, om met applets en simulaties onderzoek te doen en om natuurkundige informatie te selecteren en te verwerken – een onderzoek doen en een ontwerpproces uitvoeren en evalueren, daarbij ook rekening houdend met de veiligheid.	X		
4.	De kandidaat kan: – rekenvaardigheden toepassen – natuurkundige grootheden hanteren en met behulp van formules daarmee berekeningen uitvoeren en redeneringen opzetten – natuurkundige apparatuur gebruiken, daarmee experimenten uitvoeren en de resultaten interpreteren – de computer gebruiken om met meetprogramma's experimenten uit te voeren en te interpreteren, om met applets en simulaties onderzoek te doen en om natuurkundige informatie te selecteren en te verwerken – een onderzoek doen en een ontwerpproces uitvoeren en evalueren, daarbij ook rekening houdend met de veiligheid.		X	X

		BB	KB	GL/TL
NASK1/K/4	Stoffen en materialen	CE	CE	CE
5.	De kandidaat kan: – soorten materialen en hun stofeigenschappen herkennen en toepassen – gevaren van stoffen voor de mens en het milieu herkennen en vermijden door veilig te werken en verantwoord met afvalstoffen om te gaan – chemische processen herkennen.	X		
6.	De kandidaat kan: – soorten materialen en hun stofeigenschappen herkennen en toepassen – gevaren van stoffen en effecten van chemische en natuurkundige processen voor de mens en het milieu herkennen, en maatregelen nemen om ongewenste effecten hiervan te vermijden door veilig te werken en verantwoord met afvalstoffen om te gaan – zinken-zweven-drijven toepassen met behulp van dichtheid.		X	X
NASK1/K/5	Elektrische energie	CE	CE	CE
7.	De kandidaat kan: – elektrische schakelingen ontwerpen en analyseren en hierover berekeningen uitvoeren – beveiligingen voor elektriciteit verklaren en toepassen en keuzes tussen verschillende apparaten beargumenteren.	X		
8.	De kandidaat kan: – elektrische schakelingen ontwerpen en analyseren en hierover berekeningen uitvoeren – beveiligingen voor elektriciteit verklaren en toepassen – en keuzes tussen verschillende apparaten beargumenteren – de werking van de dynamo en de transformator beschrijven met begrippen uit het magnetisme.		X	X
NASK1/K/6	Verbranden en verwarmen		CE	CE
9.	De kandidaat kan: – het proces van verbranden beschrijven en de verspreiding en isolatie van warmte verklaren en toepassen – de manieren van opwekking van elektrische energie en de gevolgen ervan beschrijven.	X		

		BB	KB	GL/TL
10.	De kandidaat kan: – het proces van verbranden beschrijven en de verspreiding en isolatie van warmte verklaren en toepassen – de manieren van opwekking van elektrische energie en de gevolgen ervan beschrijven – het omzetten van energie van de ene vorm in de andere vorm beschrijven en hierover berekeningen uitvoeren.		X	X
NASK1/K/7	Licht en beeld			
11.	De kandidaat kan: – rechtlijnige lichtstralen, verschillende soorten lichtbundels, schaduwvorming, kleurvorming en verschillende soorten straling toepassen – verschillende soorten lenzen herkennen en de werking van de vlakke spiegel en de bolle lens toepassen – beeldvorming bij het menselijk oog en oogafwijkingen toepassen.	X	X	X
NASK1/K/8	Geluid	CE	CE	CE
12.	De kandidaat kan de eigenschappen van geluid toepassen en de gevolgen van geluidshinder en de beperking van geluidshinder toelichten.	X		
13.	De kandidaat kan: – de eigenschappen van geluid toepassen en de gevolgen van geluidshinder en de beperking van geluidshinder toelichten – geluid vastleggen met oscilloscoop of computer en daaruit de frequentie bepalen – de werking van een luidspreker uitleggen.		X	X
NASK1/K/9	Kracht en veiligheid	CE	CE	CE
14.	De kandidaat kan: – de werking van verschillende soorten krachten en de druk van een voorwerp op de ondergrond beschrijven en in evenwichtssituaties kwalitatief de hefboomwet toepassen – bij een bewegend voorwerp diagrammen interpreteren, – krachten samenstellen en de gemiddelde snelheid berekenen – veiligheidsmaatregelen in het verkeer uitleggen en toepassen.	X		

		BB	KB	GL/TL
15.	De kandidaat kan: – de werking van verschillende soorten krachten en de druk van een voorwerp op de ondergrond berekenen en in evenwichtsituaties kwalitatief de hefboomwet toepassen – bij een bewegend voorwerp diagrammen interpreteren, krachten samenstellen en de gemiddelde snelheid berekenen – veiligheidsmaatregelen in het verkeer uitleggen en toepassen en verschijnselen van traagheid verklaren.		X	X
NASK1/K/10	Bouw van de materie			
16.	De kandidaat kan: – de bouw van stoffen en materialen beschrijven in termen van moleculen en atomen – het gedrag van atomen en moleculen in de verschillende fasen uitleggen.	X		
17.	De kandidaat kan: – de bouw van stoffen en materialen beschrijven in termen van moleculen en atomen – het gedrag van atomen en moleculen in de verschillende fasen uitleggen – de bouw van een atoom beschrijven.		X	X
NASK1/K/11	Straling en stralingsbescherming			
18.	De kandidaat kan: – bronnen van ioniserende straling noemen – radioactief verval en toepassingen ervan beschrijven – veiligheidsmaatregelen tegen ongewenste effecten van straling en radioactieve stoffen beschrijven.		X	X
NASK1/K/12	Het weer			
19.	De kandidaat kan: – het meten van temperatuur en luchtdruk toepassen – het ontstaan van wolken, neerslag en bliksem beschrijven – maatschappelijke aspecten van weersverschijnselen toelichten.		X	X
NASK1/V/1	Veiligheid in het verkeer			CE
20.	De kandidaat kan: – berekeningen uitvoeren en redeneringen opzetten in situaties van verkeer en veiligheid – uit bronnen over bewegingen of botsingen gegevens selecteren en verwerken.			X

		BB	KB	GL/TL
NASK1/V/2	Constructies			CE
21.	De kandidaat kan: – in constructies krachten onderscheiden, ontbinden, samenstellen en berekenen – de plaats van het massamiddelpunt bepalen en berekeningen met de hefboomwet uitvoeren.			X
NASK1/V/3	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
22.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X
NASK1/V/4	Vaardigheden in samenhang			CE
23.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

Ec: Economie ✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026	Economie			
Pincode FLEX VMBO-KGT								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Ove r gan g	
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.								

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2026-2027					Economie			
Pincode 7 ^e editie vmbo-gt 4												
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur in min.	Gewicht		Herkans- baar				
						SE	Over gang					
1		EC/K/1 EC/K/2 EC/K/3 EC/V/2 EC/V/3	TSE 1: H1 & H2: <i>“Inkomen en welvaart”</i> & <i>“Geld genoeg”</i>	PW	50	2		Nee				
	X	EC/K/4A EC/K/4B	SE-1: H1, H2 & H3: Exameneenheid Exameneenheid <i>“Consumptie”</i> en <i>“Arbeid, bedrijfsleven en productie”</i>	PWW	90	4		Ja				
2		EC/K/1 EC/K/2 EC/V/1 EC/V/2 EC/V/3	TSE 2: H.4 en H.5: <i>“Werk aan de winkel”</i> & <i>“Hoe werkt de overheid”</i>	PW	50	2		Nee				
	X	EC/K/5A EC/K/5B EC/K/6	SE-2: H.4, H.5 en H.6; Exameneenheid <i>“Arbeid en productie”</i> en <i>“Overheid en bestuur”</i>	PWW	90	4		Ja				
3		EC/K/1 EC/K/2 EC/V/2 EC/V/3	TSE 3: H.7: <i>“Nederland en het buitenland”</i>	PW	50	2		Nee				
	X	EC/K/7 EC/K/8	SE-3: H.7 en H.8; Exameneenheid <i>“Internationale ontwikkelingen”</i>	PWW	90	4		Ja				

SYLLABUS ECONOMIE VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof economie over centraal examen en schoolexamen.

Examineenheden		CE	moet op SE	mag op SE
EC/K/1	Oriëntatie op leren en werken		BB - KB - GT	
EC/K/2	Basisvaardigheden		BB - KB - GT	
EC/K/3	Leervaardigheden in het vak economie	BB - KB - GT	BB - KB - GT	
EC/K/4A	Consumptie	BB - KB - GT		BB - KB -
EC/K/4B	Consumptie en consumentenorganisaties		BB - KB - GT	GT
EC/K/5A	Arbeid en productie	BB - KB - GT		BB - KB -
EC/K/5B	Arbeid en bedrijfsleven		BB - KB - GT	GT
EC/K/6	Overheid en bestuur	GT	BB - KB	GT
EC/K/7	Internationale ontwikkelingen	BB - KB - GT		BB - KB -
EC/K/8	Natuur en milieu		BB - KB - GT	GT
EC/V/1	Verrijksstof	GT		GT
EC/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		GT	
EC/V/3	Vaardigheden in samenhang	GT		GT

Examenprogramma Economie

		BB	KB	GL/TL
EC/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van economie in de maatschappij.	X	X	X
EC/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
EC/K/3	Leervaardigheden in het vak economie	CE	CE	CE
3.	De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen en het vermogen met economische vaktaal te communiceren en onderzoek te doen.	X	X	X
EC/K/4A	Consumptie	CE	CE	CE
4.	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het consumentengedrag, zoals keuzes, behoeften, inkomen en in de functies van het geld, lenen en sparen en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	X	X	X

		BB	KB	GL/TL
EC/K/4B	Consumptie en consumentenorganisaties			
5.	De kandidaat heeft inzicht in het bankwezen, zoals verkrijgen van vreemd geld, spaarvormen en leningsvormen, en in motieven en kenmerken van verzekeringen en kan hierbij informatie van consumentenorganisaties gebruiken.	X	X	X
EC/K/5A	Arbeid en productie	CE	CE	CE
6.	De kandidaat heeft inzicht in aspecten van het producentengedrag zoals kosten, opbrengsten, winst, toegevoegde waarde, arbeid, arbeidsverdeling, arbeidsproductiviteit, werkgelegenheid, werkloosheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	X	X	X
EC/K/5B	Arbeid en bedrijfsleven			
7.	De kandidaat heeft inzicht in de productie van goederen en diensten en in de fasen die een product doorloopt vanaf de producent van grondstoffen tot en met de detaillist/winkelier, en kan voorbeelden geven van beroepen/werkzaamheden die typerend zijn voor verschillende economische sectoren.	X	X	X
EC/K/6	Overheid en bestuur			CE
8.	De kandidaat heeft inzicht in de sociale, economische en financiële functies van de overheid en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	X	X	X
EC/K/7	Internationale ontwikkelingen	CE	CE	CE
9.	De kandidaat heeft inzicht in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.	X	X	X
EC/K/8	Natuur en milieu			
10.	De kandidaat heeft inzicht in de samenhang tussen consumptie, productie en het milieu, en kan aan de hand van voorbeelden op het gebied van milieuschade de rol van overheid, maatschappelijke organisaties en individuele personen beschrijven.	X	X	X

		BB	KB	GL/TL
EC/V/1	Verrijkingsstof			CE
11.	De kandidaat heeft inzicht in de achtergronden van de problematiek betreffende: – de ontwikkeling van het begrotingstekort en de staatsschuld – de systematiek en uitgangspunten van loon- en inkomstenbelasting – de oorzaken en gevolgen van de waardeverandering van geld – de prijscompensatie als middel om koopkrachtverlies tegen te gaan en kan dit inzicht toepassen in een gegeven casus.			X
EC/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie			
12.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van het sectorwerkstuk.			X
EC/V/3	Vaardigheden in samenhang			CE
13.	De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.			X

CKV : Culturele en kunstzinnige vorming ✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026	Kunstvakken inclusief ckv			
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
1		KV1/K/1 KV1/K/2 KV/K/4	Kunstdossier CZP1 (Cultureel zelfportret): Oriëntatie persoonlijke beleving kunstuitingen Oriëntatie op begrippen kunst en cultuur	PO		1		Ja
		KV1/K/1 KV1/K/2 KV/K/4	Kunstdossier Verkenning van de culturele omgeving Interview met kunstenaar	PO		1		Ja
		KV/K/2 KV/K/3	Culturele activiteit 1 met verwerking: Theater	PO		1		Nee
2		KV/K/2 KV/K/3	Culturele activiteit 2 met verwerking: Muziek (eigen keus)	PO		1		Nee
		KV/K/2 KV/K/3	Culturele activiteit 3 met verwerking: Film en fotografie	PO		1		Nee
		KV/K/2 KV/K/3	Culturele activiteit 4 met verwerking: Beeldend	PO		1		Nee
		KV/K/2 KV/K/3 KV/K/4	Productie en presentatie eigen werk n.a.v. culturele activiteit 1 t/m 4	PO		1		Nee
		KV1/K/1 KV1/K/2 KV/K/4	Kunstdossier CZP2(Cultureel zelfportret): Reflectie en evaluatie	PO MO		1		Ja

CKV wordt in de derde klas afgesloten met een schoolexamen. Er is geen PTA voor de vierde klas.

Examenprogramma Kunstvakken inclusief ckv

		BB	KB	GL/TL
KV/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
	De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan en het belang van kunst en cultuur in de maatschappij.	X	X	X
KV/K/2	Basisvaardigheden			
	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerking en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
KV/K/3	Culturele en kunstzinnige vorming en verdieping			

	De kandidaat kan zich een beeld vormen van het culturele en kunstzinnige veld door te kiezen voor en actief deel te nemen aan ten minste 4 culturele en kunstzinnige activiteiten die gerelateerd zijn aan verschillende kunstvakken (zoals bijvoorbeeld beeldende vorming, muziek, dans en drama). Ten minste één kunstzinnige activiteit resulteert in de productie en presentatie van eigen werk.	X	X	X
KV/K/4	Reflectie en kunstdossier			
	De kandidaat kan zijn culturele en kunstzinnige ontwikkeling inzichtelijk maken in een kunstdossier, waarvan de vorm door de school en de leerling tezamen bepaald wordt. Hij kan daarmee verslag doen van alle activiteiten die zijn ondernomen en hierop reflecteren.	X	X	X

Bha : Handvaardigheid ✓

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2024-2026				Schooljaar 2026-2027		Handvaardigheid (Discipline Beeldende vorming)		
Stencils; Syllabus VMBO-t BHA Begrippenlijst; Thema: www.examenblad.nl								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur in min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
1		BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	TSE 1: Benoemen <i>Aspecten van de voorstelling</i> <i>Verschijningsvormen</i> <i>Beelddragers</i>	PW	50	1		Nee
		BV/K/1 BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	Praktisch werkstuk 1: Thema “Wonen in mezelf” Architectuur <i>Constructief</i>	PO	760	1		Nee
		BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	Praktisch werkstuk 2: Thema “Trofee voor dierbaar iemand” <i>Figuratief</i>	PO	760	1		Nee
	X	BV/K/1 BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	SE- 1: Thema “Architectuur” <i>Aspecten van de vormgeving</i> <i>*Vorm *Verschijningsvormen/</i> <i>beelddragers</i> <i>*Aspecten van de voorstelling</i> <i>*Zeggingskracht/karakteristieken</i> <i>*Ordering</i> <i>*Ruimte</i>	PWW	120	4		Ja
		BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	Schoolexametoets 2: <i>*Proces</i> <i>*Functionaliteit</i> <i>*Culturele en kunsthistorische</i> <i>context</i>	PW	50	1		Nee
2	X	BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	SE- 2: Thema “Relatie” <i>Aspecten van de vormgeving</i> <i>*Materiaal</i> <i>*Structuur</i> <i>*Textuur</i>	PWW	120	4		Ja

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2024-2026				Handvaardigheid (Discipline Beeldende vorming)				
Schooljaar 2026-2027								
3		BV/K/1 BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	Praktisch werkstuk 3: Thema "Tijd" Planning Evaluatie	PO	760	1		Nee
	X	BV/K/2 BV/K/3 BV/K/4 BV/K/5 BV/K/6 BV/K/7 BV/K/8 BV/V/1 BV/V/2 BV/V/3	SE-3: Thema "Tijd" + "Identiteit" <i>Aspecten van de vormgeving</i> <i>*Materiaal</i> <i>*Kleur</i> <i>*Licht</i>	PWW	120	4		Ja

***Examendossier**

In de bovenbouw van het vmbo bouwen leerlingen een examendossier op. Het dossier bevat een overzicht van de toetsen, schetsen, werktekeningen en beeldmateriaal.

SYLLABUS BEELDDE VORMING VMBO

VERDELING EXAMENSTOF CE/SE

Verdeling van de examenstof beeldende vorming GT over centraal examen en schoolexamen

Examen eenheden		CE	moet op SE	mag op SE
BV/K/1	Oriëntatie op leren en werken		GT	
BV/K/2	Basisvaardigheden		GT	
BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken	GT	GT	
BV/K/4	Beeldend werk, productief		GT	
BV/K/5	Werkproces, productief		GT	
BV/K/6	Middelen, productief		GT	
BV/K/7	Beschouwen – eigen werk, reflectief		GT	
BV/K/8	Beschouwen – werk van anderen, reflectief	GT		GT
BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief	GT		GT
BV/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		GT	
BV/V/3	Vaardigheden in samenhang	GT		GT

AANVULLING SYLLABUS

Het centraal examen bestaat uit een Centraal Praktisch Examen (CPE) en een Centraal Schriftelijk Examen (CSE). Beide wegen in het CE even zwaar.

In het CPE worden de volgende exameneenheden getoetst:

- BV/V1 (Eindopdracht, productief en reflectief)
- BV/V3 (Vaardigheden in samenhang) In het CSE worden de volgende exameneenheden getoetst:
- BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken) en
- BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

Examenprogramma Beeldende vorming

		GL/TL
BV/K/1	Oriëntatie op leren en werken	
1.	De kandidaat oriënteert zich op het belang van beeldende kunst en vormgeving in de maatschappij.	X
BV/K/2	Basisvaardigheden	
2.	De kandidaat kan basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.	X
BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken	CE
3.	De kandidaat beheerst een aantal strategische beeldende vaardigheden die bijdragen tot de ontwikkeling van zijn leervermogen.	X
BV/K/4	Beeldend werk, productief	
4.	De kandidaat kan naar aanleiding van een probleemstelling - autonoom en toegepast - beeldend werk maken.	X
BV/K/5	Werkproces, productief	
5.	De kandidaat kan een beeldende probleemstelling verkennen, analyseren, oplossen en uitvoeren.	X
6.	De kandidaat kan een werkplan opstellen, bewaken en uitvoeren, zijn werkproces vastleggen, ordenen en presenteren en er op reflecteren.	X
BV/K/6	Middelen, productief	
7.	De kandidaat kan aspecten van de voorstelling en vormgeving zó gebruiken dat ze een bijdrage leveren aan de zeggingskracht van het eigen beeldend werk.	X
BV/K/7	Beschouwen - eigen werk, reflectief	
8.	De kandidaat kan in eigen beeldend werk de aspecten van de voorstelling en van de vormgeving benoemen en toelichten.	X
9.	De kandidaat kan een relatie leggen tussen eigen beeldend werk en beeldend werk van anderen aan de hand van de aspecten van de voorstelling en van de vormgeving.	X
BV/K/8	Beschouwen - werk van anderen, reflectief	CE
10.	De kandidaat kan in beeldend werk van anderen de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling, de vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context benoemen en toelichten.	X

BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief	CE
11.	De kandidaat kan naar aanleiding van een eigen probleemstelling - autonoom en toegepast - beeldend werk maken.	X
12.	De kandidaat kan deze probleemstelling verkennen, analyseren, oplossen en uitvoeren.	X
13.	De kandidaat kan een werkplan opstellen, bewaken en uitvoeren, zijn werkproces vastleggen, ordenen en presenteren en er op reflecteren.	X
14.	De kandidaat kan aspecten van de voorstelling en vormgeving zó gebruiken dat ze een bijdrage leveren aan de zeggingskracht van het eigen beeldend werk.	X
15.	De kandidaat kan in eigen beeldend werk de aspecten van de voorstelling en van de vormgeving benoemen en toelichten.	X
16.	De kandidaat kan een relatie leggen tussen eigen beeldend werk en beeldend werk van anderen aan de hand van de aspecten van de voorstelling en van de vormgeving.	X
17.	De kandidaat kan een relatie leggen tussen eigen beeldend werk en beeldend werk van anderen aan de hand van de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling en van vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context.	X
BV/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	
18.	De kandidaat kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken.	X
BV/V/3	Vaardigheden in samenhang	CE
19.	De kandidaat kan de vaardigheden uit de eindtermen van het kerndeel in samenhang toepassen.	X

Lo: Lichamelijke opvoeding

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Lichamelijke opvoeding				
Schooljaar 2025-2026								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.								

PTA Klas 4 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Lichamelijke opvoeding				
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
1		LO/K/7	Conditie: - Hardlopen, (coopertest) - Atletiekvormen	PO		1		Nee
2		LO/K/1 LO/K/2 LO/K/3	Lesgeefopdracht: - Alle leerlingen geven in groepjes van 2/3 personen een lesonderdeel en werken dit vooraf uit. - Warming-up - spelvorm - toernooivorm	PO		1		Nee
3		LO/K/4 LO/K/5 LO/K/6 LO/K/8 LO/K/9	Sport oriëntatie: - Spel - Turnen - Bewegen op muziek - Zelfverdediging - Actuele bewegingsactiviteiten	PO		1		Nee
** Leerlingen worden beoordeeld met een O/V/G er worden geen cijfers gegeven. Per genoemd onderdeel is er een rubric die ingaat op alle of meerdere van de volgende onderdelen: vaardigheid, inzet, regelkennis en verzorging.								

Examenprogramma Lichamelijke opvoeding 1

		BB	KB	GL/TL
LO1/K/1	Oriëntatie op leren en werken			
1.	De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden.	X	X	X
LO1/K/2	Basisvaardigheden			
2.	De kandidaat kan in bewegingssituaties basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, zelfstandig (samen)werken en informatie verwerven en verwerken.	X	X	X
LO1/K/3	Leervaardigheden in het vak lichamelijke opvoeding			
3.	De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkanalen, zoals: – Kunnen omgaan met regels en een bijdrage leveren aan een sportief verloop en aan de veiligheid van zichzelf en anderen – Eenvoudige regeltaken uitvoeren om samen bewegingssituaties op gang te kunnen brengen en houden – In bewegingssituaties kunnen omgaan met elementen als lukken en mislukken en winst en verlies – Verschillen in prestatieniveau, motieven, interesses, culturele achtergronden en geslacht hanteren binnen bewegingssituaties – Oriënteren op de eigen sportloopbaan en eigen voorkeuren aangeven ten aanzien van bewegen en sport – Kritisch reflecteren op opgedane ervaringen in relatie tot eigen wensen, motieven en mogelijkheden.	X	X	X
LO1/K/4	Spel			
4.	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen de volgende spelen uitvoeren: – Een slag- en loopspel, drie doelspelen, twee terugslagspelen (een vorm van volleybal en keuze uit minstens één vorm van badminton, tennis of tafeltennis), vormen van tik- en afgooispelen en daarbij: – Zich houden aan afgesproken regels, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	X	X	X
LO1/K/5	Turnen			

5.	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één of meer van de volgende turnactiviteiten uitvoeren: – Steun- en vrij springen, herhaald springen, zwaaien, balanceren en acrobatiek en daarbij: – Adequaatt omgaan met risico's en meehelpen bij regelende taken, waaronder hulpverlening.	X	X	X
LO1/K/6	Bewegen op muziek			
6.	De kandidaat kan alleen of samen met anderen één van de volgende vormen van bewegen op muziek uitvoeren: – Ritme en bewegen, streetdance, jazzdans of conditionele vormen op muziek en daarbij regelende taken uitvoeren, waaronder een eenvoudige variatie ontwerpen en uitvoeren. dan wel: – indien het bevoegd gezag hier op grond van de identiteit voor kiest, een vorm van bewegen op muziek naar keuze, of een andere bewegingsactiviteit waarbij ritme en tempo bepalend zijn.	X	X	X
LO1/K/7	Atletiek			
7.	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen vormen van de volgende atletiekactiviteiten uitvoeren: – Hardlopen, ver- en hoogspringen en één vorm van werpen, stoten of slingeren en daarbij: – Basiskennmerken van training aangeven, conditieaspecten meten, oog hebben voor veiligheid en regelende taken uitvoeren.	X	X	X
LO1/K/8	Zelfverdediging			
8.	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen één van de volgende vormen zelfverdediging uitvoeren: – Stoeispelen (bijvoorbeeld: vormen van judo), trefspelen (bijvoorbeeld: vormen van boksen, schermen of karatedo) en daarbij: – Veiligheidsregels en (etiquette) regels bij zelfverdediging in acht nemen en regelende taken uitvoeren.	X	X	X
LO1/K/9	Actuele bewegingsactiviteiten			
9.	De kandidaat kan alleen en in samenwerking met anderen twee nieuwe, actuele bewegingsactiviteiten uitvoeren die hij kan kiezen uit een aanbod dat bij voorkeur niet behoort tot één van de hierboven genoemde activiteitsgebieden (bijvoorbeeld water-, winter- of outdoorsporten).	X	X	X

LOB: Loopbaan oriëntatie en begeleiding ✓

PTA Klas 3 Vmbo-T Cohort 2025-2027				Schooljaar 2025-2026	LOB			
Intergrip								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over- gang	
In de derde klas vinden geen schoolexamens plaats.								

PTA Klas 4 Vmbo-T 2026-2027				LOB							
Intergrip											
Periode	PWW Examen-eenheid	Toetsinhoud	Toetsvorm	Toets-duur min.	Gewicht		Herkansbaar *				
					SE	Overgang					
1	Leerling leert over de overstap van VO naar MBO/Havo door oud-leerlingen te bevragen in een speeddate.	Speeddates Deelname aan speeddates - Voorbereiding - Deelname - Evaluatie	PO		V.		Nee ***				
	Leerling reflecteert en bespreekt met de coach welke stappen moeten worden genomen om tot een goede studiekeuze te komen.	LOB-gesprek met Coach - Voorbereiding gesprek - Voeren van het gesprek - Evaluatie van het gesprek.	PO		V.		ja				
	Leerling laat in het loopbaandossier zijn progressie zien op het gebied van LOB	Handelingsdeel Invullen en bijhouden Loopbaandossier.	PO		V.		ja				
	Leerling doet kennis op over LOB-onderdelen: - kwaliteitsreflectie - loopbaansturing - motievenreflectie - Netwerken - werkexploratie	Handelingsdeel Opdrachten maken in het LOB-dossier.	PO		V.		ja				
	Leerling krijgt een beter beeld hoe een dag op de mogelijke opleiding zal zijn.	Meeloopdag Leerling loopt minimaal 1x mee met een opleiding van zijn/haar keuze.	PO		V.		ja				
	Leerling doet praktijkervaring op dat gekoppeld is aan de toekomstige beroep- of opleidingskeuze.	Stage profielwerkstuk Onderdeel beroepskeuze/ LOB is een onderdeel in het PWS	PO		V.		ja				
	Leerling presenteert zijn beroepservaring en het verwerken daarvan in zijn profielwerkstuk. Hij laat een duidelijke koppeling zien richting toekomstige beroep- of opleidingskeuze.	Presentatie profielwerkstuk Onderdeel beroepskeuze/ LOB is een onderdeel in het PWS	PO		V.		ja				

2	Leerling laat in het loopbaandossier zijn progressie zien op het gebied van LOB	Handelingsdeel Invullen en bijhouden in het Loopbaandossier.	PO		V.		ja
	Leerling doet kennis op over LOB-onderdelen: - kwaliteitenreflectie - loopbaansturing - motievenreflectie - Netwerken - werkexploratie	Handelingsdeel Opdrachten maken in het LOB-dossier.	PO		V.		ja
	Leerling reflecteert en bespreekt met de coach welke stappen moeten worden genomen om tot een goede studiekeuze te komen.	LOB-gesprek met Coach Vorbereiding gesprek Voeren van het gesprek Evaluatie van het gesprek.	PO		V.		ja
	Leerling schrijft een stuk in het profielwerkstuk dat gekoppeld is aan de toekomstige beroep- of opleidingskeuze.	Profielwerkstuk Onderdeel beroepskeuze/ LOB is een onderdeel in het PWS	PO		V.		ja

Re: Rekenen

PTA Klas 4		Vmbo-T	Cohort	Rekenen				
2025-2027			Schooljaar 2026-2027					
VO-Content								
Periode	PWW	Examen- eenheid	Toetsinhoud	Toets vorm	Toets- duur min.	Gewicht		Herkans- baar
						SE	Over gang	
2		SE Rekenen: Meten en Meetkunde/ Verhoudingen / Getallen / Verbanden	2D en 3D figuren; breuken basis; optellen en aftrekken; kommagetallen basis; rekenen met kommagetallen; metriek stelsel; afronden en gemiddelde; oppervlakte en inhoudsmaten; verder rekenen met breukenprocenten basis; rekenen met procenten; procenten toepassen; schaal; omtrek en oppervlakte; tijd en snelheid; rekenen met verhoudingen; negatieve getallen; formules; aflezen van grafieken;	PW	90	1		Ja

Met ingang van het examenjaar 2020-2021 maakt een rekentoets deel uit van het eindexamen voor leerlingen die geen wiskunde in hun vakkenpakket hebben. Voor leerlingen met wiskunde in het pakket worden de rekenvaardigheden geïntegreerd in de eindtoetsing voor wiskunde.

Leerlingen zonder wiskunde in hun pakket krijgen vanaf schooljaar 2020-2021 een apart schoolexamen rekenen.

Daarom is er voor deze groep leerlingen een schoolexamen rekenen (2F voor het VMBO). Dit examen is gebaseerd op de referentieniveaus het resultaat voor het schoolexamen rekenen telt niet mee in de uitslag, maar wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst. Op deze wijze wordt het afschaffen van de rekentoets en de introductie van een schoolexamen vormgegeven.

Regeling syllabus rekenen VO en mbo referentieniveaus 2F en 3F

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0036727/2015-10-01>

Dyscalculie en ernstige rekenproblemen.

Leerlingen met ernstige rekenproblemen mogen – onder bepaalde strikte voorwaarden – een aangepaste rekentoets maken.

Voor rekenen zijn er vier domeinen beschreven, te weten:

1. Getallen
2. Verhoudingen
3. Meten en Meetkunde
4. Verbanden

Elk domein is opgebouwd uit de onderdelen:

A. notatie, taal en betekenis, waarbij het gaat om de uitspraak, schrijfwijze en betekenis van getallen, symbolen en relaties en om het gebruik van wiskundetaal;

B. met elkaar in verband brengen, waarbij het gaat om het verband tussen begrippen, notaties, getallen en dagelijks spraakgebruik;

C. gebruiken, waarbij het er om gaat rekenkundige vaardigheden in te zetten bij het oplossen van problemen.

Elk van deze drie onderdelen is steeds opgebouwd uit drie typen kennis en vaardigheden. Die zijn als volgt kort te karakteriseren:

- paraat hebben: kennis van feiten en begrippen, reproduceren, routines, technieken;
- functioneel gebruiken: kennis van een goede probleemaanpak, het toepassen, het gebruiken binnen en buiten het schoolvak;
- weten waarom: begrijpen en verklaren van concepten en methoden, formaliseren, abstraheren en generaliseren, blijk geven van overzicht.

Verdeling van opgaven

Onderstaande tabel geeft informatie over het aandeel van opgaven in het examen waarbij de rekenmachine niet en wel beschikbaar is, over het aandeel context loze en contextopgaven in het examen en over de verdeling van de opgaven over de domeinen.

In een opgave waarin functioneel gebruik van rekenkennis, -vaardigheden en -inzichten wordt getoetst, kan inzet van vaardigheden uit meer dan één domein noodzakelijk zijn. Dergelijke opgaven kennen een primair domein en daarnaast mogelijk één of meer sub domeinen.

Tabel: Samenstelling rekenexamen

Rekenmachine, aandeel van de opgaven	beschikbaar ongeveer 60%
	niet beschikbaar ongeveer 40%
Context loze / contextopgaven, aandeel van de opgaven	ongeveer 1/3 deel contextopgaven
	context loze opgaven ongeveer 2/3 deel
Domein, aandeel van de opgaven	Getallen ongeveer 30%
	Verhoudingen ongeveer 30%
	Meten & meetkunde ongeveer 20%
	Verbanden ongeveer 20%